

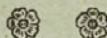
ŠTEV. 9-12

LETO II

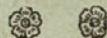
ZBORNİK

* *

**GLASILO ZBORA
SVEČENIKOV SV. PAVLA**

UREJUJE
IVAN REJEC

Tiska Narodna Tiskarna.
V Gorici - 1922.

IZDAJATELJ IN ODGOVORNIK UREDNIK
::: **FRANC PODBERŠIČ** :::

Upravlja : JOSIP VODOPIVEC, kurat v Nabrežini.
Naročnina 15 lir za tiste, ki niso člani «Zbora».

Asceza in pastoralna.

O voditelju Marijine družbe.

Referat dekana A. Lavriča na konferenci v Vrhopolju.

Tvarina, ki jo hočem podati, je posneta iz raznih letnikov lista: »Praesides-Korrespondenz«, deloma je povzeta iz lastnje skušnje in opazovanja.

Ako naj voditelj v kongregaciji uspešno deluje, si mora biti pred vsem na jasnem, kaj je voditelj kongregacije, katero je njegovo cerkvenopravno razmerje do kongregacije, katero nalogo naj vrši v njej. Ker je važnost kongregacije i za župnijo splošno priznana in potrjena, ker je tudi splošno priznan rek: qualis rex, talis grex: bo pač tudi važno, kdo kongregacijo vodi, ima-li prave pojme o svojem zvanju, o razmerju do kongregacije, o nalogah, ki naj jih tam vrši.

Stališče voditelja do izročene mu Marijine družbe se da kratko označiti tako-le: Voditelj je vez, ki veže kongregacijo z učečo cerkvijo. On je organ cerkvene hierarhije, ki naj kongregaciji posreduje nadnaravno življenje in sicer v družabno-pravni obliki, kar je človeški naravi (ens sociale) posebno prikladno. Zato mora biti voditelj postavljen po pristojni cerkveni oblasti, kateri edini je odgovoren. Kot voditelj ima nad kongregacijo popolno jurisdikcijo, v kolikor je namreč kongregacija cerkvena korporacija in kot taka kanonično ustanovljena. On, in samo on, je nositelj vse oblasti v kongregaciji. Izuzeto je seveda bistvo kongregacije in njen obstoj, ker to je natura prius, pogoj njegove oblasti. To oblast pa mora voditelj rabiti po znanem juridičnem aksiomu: »Omnis lex et potestas est in aedificationem non in destructionem«. Kar torej služi dobrobiti kongregacije, more voditelj vse, prav vse. Odstaviti more prednico (govorim le o dekliških Mar. družbah, ker drugih; žal, nimamo), odbor, odrediti nove volitve, določiti način volitev, to ali ono funkcionarko kratkomalo imenovati — toda, naj ponovim še enkrat »in aedificationem, non in destructionem«. Vendar bi bilo proti bistvu in pravilom družbe, če bi odstavil celo predstojništvo. Za svoje ravnanje je odgovoren samo Bogu, svoji vesti, svojim predstojnikom, do katerih imajo prednica in članice predstojništva pravico priziva. Še-le voditelj, v katerem je »plenitudo potestatis«, podeli

kongregaciji bistvo verske, cerkvene korporacije. Kakor je duša essentialiter forma corporis, tako je voditelj essentialiter forma congregationis. Po voditelju je kongregacija zvezana s cerkvijo, po voditelju prejema božje, nadnaravno življenje iz Kristusa, po njem postane deležna življenja in bistva cerkve, po njem je utemeljen njen verski, cerkveni značaj. Brez duhovnega voditelja ni kongregacije.

To je torej poglobitna naloga voditeljeva, da kongregaciji podeljuje nadnaravno življenje in sicer po posebnem češčenju Marije. Marija ni samo ideal in osebna predstaviteljica tega življenja, marveč je, če smem reči, kot živo srce sv. cerkve tudi posebna posredovalka gratiae efficaciae in perseverantiae finalis. Vse to je ona radi posebnega odnosa do odrešenja, kot vzor prostovoljnega sodelovanja z milostjo, posebej pa še radi njenega povišanja v nebesih. Povišan je Sin kot glava cerkve, povišana je tudi mati, srce sv. cerkve. Tu se mi zdi potrebno poudariti, da je prav v tem končni vzrok, podlaga, bistvo in pomen marijanske kongregacije, v tem je osnovana važnost in potreba Marijinega češčenja. To bi bilo potrebno razumeti v vsej globini in širini.

Ta nadnaravni cilj kongregacije, namreč posredovanje nadnaravnega življenja v marijanskem duhu, mora imeti voditelj vedno pred očmi, tudi kar tiče karitativno, socialno in apostolsko delo v kongregaciji in po kongregaciji. Vse mora s tega verskega in nadnaravnega stališča motriti in obravnavati, vse hoteti in vršiti v Mariji in po Mariji. Zato je neobhodno potrebno, da je voditelj v mariologiji temeljito in vsestransko podučen.

V semenišču smo obdelali mariologijo prav na kratko, v glavnih obrisih. Radi ogromne dogmatične tvarine in pičlega časa pač ni bilo drugače mogoče. Vendar smo dobili podlago, da se sami spekulativno v to stvarino bolj poglobimo: o Marijinem deležu pri odrešenju, o njenem razmerju do Kristusa, do sv. Duha, o njenem »sorodovinstvu« z božjimi osebami presv. Trojice, o njenem sodelovanju pri odrešenju na križu in reševanju vesoljnega človeštva in posameznih duš, o njenem razmerju do cerkve in njenem stališču v zvezi z odrešenjem! Pri tem vidimo, kako so vse dogme naše vere v zvezi z Marijo, kako je vse krščansko življenje tesno zvezano z njo — da dobijo končno v Marijinem češčenju vse dogme luči in razmaha. Če to preudarimo, nam bo jasen izrek: »Totas haereses interemisti in universo mundo.« Ob času velikih herezij je temeljit pouk o Mariji in širjenje njenega češčenja najizdatnejše sredstvo, da se zajeze in zatro. In kedaj je bilo več herezij nego sedaj? Kedaj je imela duhovščina več povoda, da se poglobi v verske resnice o Mariji, da jo pokaže vernikom v vsej lepoti in veličini ter jih pridobi za njeno češčenje in posnemanje? Pravo poznanje Marije in ljubezen do nje je najuspešnejše sredstvo, kako, vesti ljudi k spoznanju sv. cerkve

in jih navdušiti v ljubezni do nje. Zatorej: ne samo v kongregaciji, marveč tudi sicer na prižnici; več temeljitih pridig o Mariji, več vzpodbude za njeno češčenje in posnemanje. Marija bo zgubljene ovčice pripeljala nazaj k Sinu, v naročje sv. cerkve.

Žal da je temeljitih, porabnih pridig o Mariji jako mala. Nemški viri so večinoma lokalnega pomena. Prikrojene so za nemške razmere. Zato pa naj voditelj tembolj požrtvovalno sam zbira tvarino o mariologiji, naj si poglobi znanje o Mariji. Tako bo bistveno nalogo v kongregaciji uspešneje vršil.

S tem je že načeta druga naloga voditeljeva: od njega mora izhajati vsa življenska moč, ves duh, vsa delavnost kongregacije.

To doseže v prvi vrsti z nagovori in predavanji. Nagovori naj ne bodo neko nadomestilo za pridige. Surogati niso dosti vredni. Pri nobenem nagovoru ne sme zgubiti izpred oči namena kongregacije. Kongregacija ima namen, da vzgoji dekleta v vzorne kristjanke, ki niso zadovoljne z neko srednjo mero popolnosti, marveč težijo po tisti popolnosti, ki je med svetom mogoča in stanu posameznih članic primerna. Postanejo naj vzorne katoličanke, ki bodo po Marijinem češčenju in posnemanju tudi druge vnemale za popolnost. Namen nagovoru bodi torej: stanovska, z apostolskim duhom prešinjena popolnost, dobljena s pomočjo in po zgledu božje matere.

Morda ustrežem sobratom, če jim podam sistematičen pregled nagovorov, ki naj bi se vršili v kongregaciji.

Govori večkrat o bistvu in namenu kongregacije, bodisi da to v nagovorih mimogrede omenjaš, bodisi od časa do časa v samostojnih govorih.

Kaj je popolnost? Popolnost ni nič družega, nego polnost krščanskih čednosti, življenje po čednostih. Popoln kristjan je čednosten kristjan. Torej govori: o bistvu čednosti, o pravi čednosti in laži-čednosti, o sredstvih čednostnega življenja: o milosti posvečujoči in dejanski, o darovih sv. Duha, o molitvi, o raznih vajah pobožnega življenja, o izpraševanju vesti, o duhovnem berilu, o premišljevanju, o rožnem vencu, križevem potu, o prejemanju sv. zakramentov, pogostem sv. obhajilu; o temeljitem in neumornem zatajevanju samega sebe. Govori o zaprekah čednostnega življenja; o grehu, posebno o malem grehu, o skušnjavah: kaj so, odkod so, kako se jim ustavljati in jih premagati. Spregovori o duhovni boječnosti, o srčnem nemiru, (odkod prihaja, kako ga premagati), o strahu pred ljudmi. Povdarjaj vrednost, lepoto, lahkoto in plačilo čednosti; vse to nazorno, pristrčno, da bo seglo do srca. Potem pridejo na vrsto razne čednosti: ponižnost, krotkost, uboštvo, potrpežljivost, strah božji, čistost; socialne čednosti: resnično-ljubnost, poštenje, pravičnost, pridnost, varčnost, ljubezen do snage, do pravice. Vse to obdeluj tako, da boš kar mimogrede

gojil in pospeševal tudi poglavitne čednosti: vero, upanje, ki nikoli ne omahne, pravo ljubezen do Boga in do bližnjega.

Kraljica vseh čednosti je ljubezen: ljubezen do Boga in, kar je praktično še več vredno, ljubezen do bližnjega. Kdor ima ljubezen, ima popolnost, zakaj ljubezen je vez popolnosti. Ako hočeš imeti dobre članice, potrudi se, da jim ono ljubezen, ki jim je vlita v srca s posvečujočo milosjo, živo ohraniš, gojiš, krepiš; pripravi jih do tega, da jim bo ljubezen poglavitni nagib za vse mišljenje, hotenje in delovanje. Ljubezen do Boga in do bližnjega naj bo temeljni motiv in namen vseh govorov. Kogar vodi strah božji, tako sklepa sv. Avguštin, je sicer kristjan, toda samo začetnik v krščanskem življenju, zakaj začetek modrosti je strah božji. Cel kristjan pa, dasi ne izključuje strahu božjega, dela iz ljubezni. Zakaj ljubezen je bistvo krščanstva, ljubezen je cilj razodetja.

Omenil sem, da je praktično ljubezen do bližnjega bolj poudarjati kakor ljubezen do Boga. Ljubezen do bližnjega je namreč najboljša šola za ljubezen do Boga, najboljše znamenje božje ljubezni. »Kdor brata, ki ga vidi, ne ljubi, kako more Boga ljubiti, ki ga ne vidi?«

Krščanska popolnost je velik cilj kongregacije. Veliko sredstvo do tega pa je v kongregaciji češčenje in posnemanje matere božje, kar je obenem bližnji namen kongregacije. Članice naj se učijo, kako je Marija Bogu služila; z Marijo in po Mariji naj tudi same Bogu vedno zvesteje služijo. Zato naj voditelj članice napolnjuje — rekel bi — z neomejenim spoštovanjem do svete device, z navdušeno, pristrčno, otroško nežno ljubeznijo do Marije, ki naj jo neprestano časti — in se njeni priprošnji priporočajo. Zato spada v kongregacijo vse, kar je z Marijo v zvezi. In kako obširno je to polje! Da doseže ta namen, niti ni treba, da bi vsi nagovori redno bili samo o Mariji. Pač pa je potrebno, kar sem že omenil, da je voditelj izvrsten poznavalec marijologije, odličen častivec matere božje in da vse resnice in čednosti, ki jih predava, spravi v zvezo z Marijo. Zlasti pri čednostih je to kaj lahka stvar.

Nagovor bodi redno kratek, praktičen, primeren stanu, značaju, možnostim članic. Tiskane nagovore naj voditelj temu primerno prikraja. Beseda mu bodi živa, v srce segajoča, da se srca kar tajajo od blagodejne toplote. To je sad statotvitne molitve in vsakdanjega skrbnega premišljevanja. Čim več je molitve, čim skrbnejše je premišljevanje, tem temeljitejši in pristrčnejši bodo nagovori, tem manj časa boš porabil za nagovore. Glas naj bo pristrčen, kakor pri zaupnem prijateljskem razgovoru. Glas naj diha oni prijetni vonj, da se kar čuti, da ima voditelj Jezusa in Marijo v srcu. »Ali ni gorelo najino srce, ko nama je govoril in midva tega nisva vedela?« Naj bo pa nagovor tudi zajemljiv po sestavi, toda bolj po toploti in nagi-

bih, kakor po umetnih govorniških figurah. Naj vzbuja zanimanje, hrepenenje po božji besedi.

Glavna skrivnost vseh uspehov je neumorno delo pri sestavljanju nagovorov. Odkar je Gospod umrl na križu, je križ postal vir vsega blagoslova. Ako naj torej voditelj dosega s svojimi nagovori božji blagoslov, mora delati, delati, delati. Križa se ne sme braniti, marveč ga mora voljno nositi. Naj bo voditelj po trudapolni vaji križevega pota sam prešinjen s tistim duhom, ki ga hoče dati svoji kongregaciji: naj ima sam obilnost nadnaravnega življenja, s katerim hoče obogatiti družbenice. Sam mora biti prešinjen z Marijino idejo; biti mora predstavitelj navdušenega častivca Marijinega: tako bo res duša kongregacije, njena forma *essentialis*. Kakor duša oživlja telo in vzbuja na delo, tako bo tudi idealen voditelj oživljal, animiral svojo kongregacijo. Od njega bo izhajala vsa vzpodbuda za specifično kongregacijsko delo.

To veljaj splošno o voditelju kot duši kongregacije. Toda poglobimo se še bolj v to vprašanje, da cerkveno-pravno stališče voditeljevo še bolje razumemo!

Kongregacija obstoji iz predstojništva in članic. Kako stališče in razmerje ima voditelj do predstojništva? Duša je »*essentialiter forma corporis*«; s telesnimi udi je v zvezi po živčnem sistemu. Duša deluje neposredno na živčevje, posredno pa na telesne ude. Tako naj bi vse življenje, vsa moč, ves duh prehajal od voditelja na članice po predstojništvu. V organizatoričnem smislu naj je torej duša kongregacije, pa tudi samo duša. Svojo, od cerkve prejeto oblast bo voditelj najlepše udeještoval, če ima to cerkveno pravno razmerje do kongregacije vedno pred očmi. Tu pokaže voditelj lahko svoje specifične zmožnosti in ono veliko psihološko umetnost, ki jo zahteva pravo vodstvo Marijine kongregacije.

Voditelj bodi duša kongregacije, pa samo duša. Voditelj ne sme biti v kongregaciji kaj družega; ne sme biti prednica, tajnica, svetovalka ali kaj družega; ne sme biti del kongregacije.

Kongregacija je kot korporacija že sama v sebi popolna. Ima prednico, odbor, člane. S tem je njen organizem dovršen. Glava tega organizma je prednica. Iz tega sledijo jako važni zaključki.

Voditelj naj funkcije glave prepusti prednici, naj ne dela vsega sam. Kar je zunanjih družbenih funkcij, naj jih prepusti prednici, predstojništvu. Kar je tvarnega, organskega življenja v kongregaciji, naj organizem sam dela z lastnimi močmi. Sem spada reprezentacija družbe pri sprejemnih slovesnostih, navodila, graje, opomini, sklepi predstojništva, priprave za slovesnosti, vodstvo imenika, sejnega zapisnika, blagajniškega dnevnika, kronike, knjižnice i. t. d.

Seveda živega duha, kanonično veljavnost daje vsemu temu le voditelj. On naj je buditelj, voditelj, ne izvršitelj.

Razmišljajmo še dalje. Duša je v telesu nevidna; v njem biva in deluje, ne da bi to zaznali; vse se vrši po telesu svojih močeh. Tako naj bi deloval tudi voditelj v kongregaciji; ostal naj bi tako rekoč neviden, skrit za kongregacijo; njegovo delo naj bi obstalo v tem, da budi v kongregaciji speče moči, jih vzpodbuja, vlada in vodi. Lepo pravi pesnik Medved: Dajte mladini vesla, jadra, a krmila ne! Krmar mora ostati voditelj. To pa je velika umetnost, ki je odvisna mnogo od osebnih zmožnosti voditeljevih in od bogate izkušnje. Pravo mero zadeti, je težko. To je ideal, temu idealu naj se skuša voditelj približati. Kakor duša obvlada vse telesne moči in je cela navzoča na neviden način v vsakem telesnem udu, ki ga takorekoč informira in animira za delo in sicer po živčevju: tako deluj voditelj v kongregaciji na posamezne članice po predstojništvu, ki je živčevje, ali če hočete, hrbtenica kongregacije; po predstojništvu naj vse informira in animira. Članice dobé neko navidezno samostojnost, kar mlademu srcu posebno dobro dene, ne da bi mu škodilo; delujejo z večjim veseljem in morebitni uspehi jih še bolj vnemajo za nadaljnje delo. Seveda mora tuintam voditelj kot krmar poprijeti sam za veslo, popraviti jadra — propter insufficientiam causae — radi pomanjkanja sposobnih moči; vendar bi to ne smelo biti pravilo. Te moči naj si voditelj vzgoji.

S tem pridemo do nadaljnje točke našega razmotrivanja.

Voditelj si mora vzgojiti dvoje: naraščaj, da dobiva kongregacija vedno nov, dober prirastek, in članice, ki se mu zde primerne za razne funkcije v predstojništvu.

V tem oziru je slabo, če se voditelji kongregacije pogosto menjajo, zlasti če imajo razne, včasih morda napačne pojme o kongregaciji ter razne vzgojne metode. Toda tu je govor o idealnem voditelju. Kako naj vrši to vzgojo? Pogledimo se zopet v analogijo. Duša išče hrane po telesnih organih; po teh izbira in izločuje; kar je primernega, vsprejme, česar pa živi organ ne more prebaviti, prešiniti z oživljajočo močjo, izloči. Vse to dela duša po telesnih organih, končno pa je le duša, ki vse vodi; od nje izhaja vse življenje. Tako naj skrbi voditelj za prirastek svoje kongregacije po predstojništvu in ostalih članicah. Dasi je voditelj radi drugih pomanjkljivih moči tuintam primoran, da poseže sam vmes, vendar ni pravega procvita v kongregaciji, ako se kongregacija sama s svojimi močmi organično ne razvija; tedaj kongregacija več ni organizem, marveč mehanizem; kongregacija postane podobna lajni, ki le toliko časa poje, dokler jo voditelj vrti, postane podobna avtomobilu, ki mu takoj zastane vse gibanje in življenje, ko odpove šofer. Kongregacija naj se sama organično razvija, izpopolnjuje; voditelj pa, ki je duša kongregacije, mora s svojim umom za vse to pripraviti primerna tla in ozračje.

Kako naj to stori? Prešini že svoje učence z Marijansko idejo; napeljuj jih k pogostemu prejemanju sv. zakramentov, imej veliko skrb za Marijin vrtec — to je šola bodočih članic. Ustanova Marijinih vrtcev naj se nikar ne bagatelizira. Kaj store sokoli za svoj naraščaj! Kako se trudijo socialisti, da že nežno šolsko mladino prepojijo s svojimi idejami! Duhovnik ne sme čakati, da ga bodo proticerkvene organizacije prehiteli. Marijin vrtec naj je pravo semenišče za kongregacijo. Vzbuja jim vedno in vedno hrepenenje po Mar. družbi. Dalje govori o Marijini družbi tuintam tudi na prižnici, o njenem ustroju, o njenih ciljih, ne da bi sploh agitiral k pristopu. Če se oglasi nova članica, se ne obnašaj, kakor da je tebi s tem storjena kaka usluga, marveč usluga, čast se izkaže samo članici, ako je sprejeta. Mogočno sredstvo je razširjanje Marijanskih listov in knjig tudi med nečlanicami. Koliko je med njimi plemenitih duš, ki kongregacije ne poznajo, ali jo poznajo iz kalnih virov in so polne predsodkov. Zato naj voditelj zopet vpelje »Bogoljuba« v kongregacijo. Veliko pripomore agitacija od ust do ust. Morda bi ne bilo napačno, če si kongregacija napravi kaster vseh deklet v župniji, tudi služkinj, ki pridejo iz drugih krajev. Koliko je med njimi pravih biserov! Pri sejah se zapisnik pregleduje; poizveduje se, katera bi bila za družbo. Te pridobiti, imajo nalogo članice predstojništva. Kako bo dobremu dekletu žarelo lice, ko ti pripelje prijateljico v kongregacijo. Seveda ne smejo biti v svojem delu pregoreče. Mogočno sredstvo so lepo prirejene cerkvene slovesnosti o priliki sprejema novih članic, predvsem pa skrbno in modro vodstvo kongregacije. Kongregacija naj dobi ugled in s tem veliko privlačno silo. Članice, prežete z Marijansko idejo, bodo navdušeno skrbele za rast in procvit svoje družbe. Storile bodo to same od sebe, vendar pa pod vplivom svojega voditelja.

Posebno skrbno mora voditelj vzgajati naraščaj predstojništva za bodoča leta. Voditelj ne sme biti zadovoljen s trenutnimi uspehi, gledati mora tudi v bodočnost. Kakor duša izbira, presnavlja, kreпча predvsem živčni sistem, tako mora voditelj z modrim prevdarkom vže naprej skrbeti za bodoče prednice in svetovalke, toda nevidno, neopazno, tako modro, da kongregacija pozneje volitve izvrši popolnoma samostojno, toda po njegovih namenih. Tu je treba velike obzirnosti, prevdarnosti in modrosti. Čim bolje se mu posreči, da animira kongregacijo k idealnemu samostojnemu delovanju, čim bolj stopa pri tem sam v ozadje, tem popolnejšo bo ustvaril kongregacijo.

S tem seveda ni rečeno, da bi idealen voditelj moral tudi vedno imeti idealno kongregacijo, da bi jo moral meni nič tebi nič kar tako izkopati iz tal. Rast in uspevanje sta le preveč odvisna od raznih zunanjih in notranjih okoliščin in pogojev. Tudi najbolj zajamčena semena ne uspevajo v neugodnih tleh,

ob neugodnih vremenskih razmerah. Pri vsej skrbi se posreči vzgojiti le pritlikova drevesca. Tudi ne smemo prezreti, da nima vsak voditelj enakih naravnih lastnosti. Kar se enemu posreči igrati, doseže drug s težavo po velikih ovinkih. Zato je potrebno, da pozna voditelj čudovito moč prilagoditve; prilagodi naj se posebnim krajevnim razmeram.

Drevo vsajeno v trdi kraški svet, izpostavljeno burji in drugim vremenskim neizgodam, ne bo nikdar tako bujno rastlo, kakor bi sicer rastlo v ugodnih tleh. Vendar naj voditelj tudi v takih težavnih razmerah nikoli ne zgubi izpred oči svoje temeljne naloge, da je in mora ostati duša kongregacije, od katere izhaja vsa vzpodbuda. In dasi mu mogoče nikoli ne bo uspelo, odgojiti košatega drevesa, ki bi na vse strani vzbujalo pozornost in občudovanje, bo morda ravno njegov ponižni pritlikovec, vzgojen na skali in utrjen proti burji, pokazal več in lepših cvetov in trajnejših sadov.

To stori močna, vse oživljajoča duša, to stori idealen voditelj, ki je v resnici duša kongregacije.

To se mi je zdelo potrebno obravnati na našem sestanku. Zdelo se mi je potrebno, da vas seznanim s tem, kako cerkveno-pravno stališče in vlogo naj zavzema voditelj v kongregaciji. Ako voditelj svojo nalogo pravilno umeva, se bo pred vsem obvaroval dveh ekstremov, ki sta oba jako škodljiva in sta Marijinim kongregacijam v resnici že mnogo škodila. Ne bo nastopal v kongregaciji kot avtokrat, kot tiran, ki se ga vse boji, in nima prav nihče nobene besede, tako, da je med članicami sama nezadovoljnost in prav nič veselja; varoval pa se ob tudi družega ekstrema, da ne bo namreč postal v kongregaciji nekak božji volek, da bi smelo predstojništvo, pa tudi članice delati vse po svoji glavi morda ravno proti glavnemu namenu kongregacije.

Ko podajam sobratom to načelno premišljevanje, naj se mi ne zameri, če podam za sklep kratko izpraševanje vesti, sestavljeno na podlagi in v obsegu te razprave.

Sobrat! Ali imaš že v župniji Marijino kongregacijo? Ako ne, kedaj jo boš poklical v življenje ali na novo ustanovil? Prihodnje leto mora biti v Logu po zgledu predvojnih let skupen shod vseh Marijinih družb naše dekanije.

Ali ima kongregacija Marijin vrtec? Kdo ga vodi? Kaj hočeš storiti, da postane Marijin vrtec vežbalnica za kongregacijo? Ali prešinja tvoje članice pravi cerkveni, verski duh? Ali izpolnjujejo bistvene dolžnosti dobrega kristjana? Ako ne, kako bi to pospešil? Ali je kaj pohištliivega med članicami? Kaj se je zgodilo, da bi se to odpravilo? Disciplina: Obiskujejo shode redno? Se vrši kontrola? Se zamudljivke posvarijo? — Predstojništvo: Ali je delavno? Se vršijo seje redno? Ali se piše sejni zapisnik in imenik članic? Kronika? Ali je pri sejah kaj debate? Ali svetovalke redno molčijo? Ali je med članicami katera, ki bi bila sposobna za predstojništvo? Ali je kaj zaup-

nosti med voditeljem in predstojništvom? Ali skrbje svetovalke za ohranitev reda in miru? Ali se kaj brigajo za kandidatinje? Ali dajejo drugim članicam lep zgled? Kaj je poglavitni vzrok, da kongregacija ne uspeva?

Škodljive stvari: Ali se je vrnil v kongregacijo nemir, prepir, ljubosumnost, občutljivost, štreberstvo? Ali je edinstvo na kak način v nevarnosti? Kaj je temu vzrok, kako to odpraviti?

Delo: Ali prešinja kongregacijo apostolski duh? Kaj je z odseki? Kako delujejo? Katere nove naloge bi kongregacija še lahko izvršila?

Sprememba: Ali se slovesnosti dostojno vršijo? Ali bi se dalo še kaj več storiti? Ali bi ne koristila kaka sprememba v molitvi, petju? Ali je kaj izvincerkvenih prireditev? Vlada v kongregaciji vesel duh? Opravljajo članice kake posebne pobožnosti? Alojzijevo pobožnost, šmarnice, prve petke v mesecu? Ali so članicam znane duhovne dobrote kongregacije (odpustki)? Kako se jih poslužujejo?

Voditelj. Ali sem kot voditelj tak, kakor bi moral biti? Preoster, premehak? Ali ljubim lepoto hiše božje, marijanskega altarja, kapele? Katere stvari me najbolj težijo? Zakaj? Ali se ni gorečnost ohladila? Ali zasledujem Marijansko gibanje po ostalem svetu? Prejemam: »Die Fahne Mariens, Praesideskorrespondenz?« Ali imam vedno pravi namen? Ali jemliem svojo kongregacijo v memento pri vsaki sv. maši, pri breviju, pri obiskih Najsvetejšega in pri drugih molitvah? Ali sem pristranski? Ali bi ne mogel napraviti kongregaciji kakega malega veselja?

Sobrat! Vsaj enkrat na mesec si izprašaj vest na ta ali podoben način. Dosegel boš čudovite, nepričakovane uspehe. Oko bo postalo bistrejše, srce toplejše, roka krepkejša, postopanje doslednejše. Znani jezuit p. Leyfert, voditelj kongregacije akademikov na Dunaju, je rekel o priliki: Dajte mi 12 pravih kongreganistov, pa izpreobrnem celo milijonsko mesto. Gorečnost za izveličanje duš naj te vodi, da si vzgajaš v župniji take idealne Marijine hčere — uspehi bodo večji, bogatejši ter bodo zapustili trajne dobre sadove med tvojimi ovčicami. Truda in skrbi ne bo malo; končno pa ti bo vendar kongregacija sama lajšala trud in skrb ostalega dušnega pastirovanja. Kapital svojih dušnih in telesnih moči, ki ga investiraš v kongregaciji, ti bo donasal vsestransko bogate obresti.

Nos cum prole pia,
benedicat Virgo Maria!

Družinska posvestitev S. J.

Ob blagoslovljanju nove kapelice Srca Jezusovega v Štomažur
8-12. 1921 govoril Josip Godnič.

Po tem bodo vsi spoznali, da
ste moji učenci, ako se ljubite
med seboj. (Jan 13, 35).

Ni še mesec dni, odkar je na posebno slovesen način jemal
slovo od vas blaženi in ganljivi čas sv. misijona, ganljivi,
pravim, kajti vaša srca so bila vsa ganjena: milost sv. misijo-
na jih je omehčala in ganila.

Vaše molitve so sedaj tako goreče in pobožne, sv. zakra-
mente prejimate z ganljivo blaženostjo, dobra dela vršite;
mólitve, post in miloščina so vam postale najljubše stvari, z
eno besedo: kakor prerojeni ste, vsi drugi ko prej, prenovlje-
ni vi ...

In vendarle, predragi bratje in sestre v Gospodu, vendarle,
oprostito mi, da vam to rečem, vendarle se bojim za vas,
bojim, da bi vsa ta vaša pobožnost ne bila prava, bojim se, da
bi utegnil biti ves vaš trud zastonj, zastonj tudi vaš sv. mi-
sijon ...

Ne bojte se, nočem vas strašiti, ampak le golo resnico
vam povem: Vse je zaman, vse zastonj, ako bi ne bilo v vaših
srcih, ako bi ne bilo v vaših družinah tiste lepe, a rečem na-
ravnost težke, in vendarle tako potrebne čednosti, da jo je
Jezus Kristus proglasil kot pogoj pripadništva med
svoje učence.

Katera je vendar ta čednost, ki pa, recimo kar naravnost,
v toliko srcih in družinah manjka in manjka tudi v pobožnih
srcih in družinah, manjka večkrat tudi po sv. misijonu — ka-
tera je ta, redka, težka, a vendar vedno tako potrebna čednost,
da je od nje odvisno pravo krščanstvo? Katero je tisto spo-
znalno znamenje pravega krščanstva, katero tisto spoznalno
znamenje pravih učencev Kristusovih?.. Morda je pobož-
nost? Vidim jo, v duhu gledam vaše molitve, oblegano obhajil-
no mizo, vaše od pobožnosti žareče obraze. Vse to vidim in
vendarle sem prisiljen priznati: Brat moj, sestra moja, vse to
in drugo podobno, da, tudi vaš sv. misijon ni še nobeno gotovo
znamenje, da ste pravi učenci Jezusovi. Kako da ne? Kaj pa
je že, katero je vendar tisto znamenje, katera tista čednost?
Naj nam jo razkrije Jezus sam. V sv. evangeliju proglašja
Jezus z vso slovesnostjo in neizprosno jasnostjo: »Po tem
bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako se
ljubite med seboj.« (Jan 13, 35) Glejte jo — **čednost kr-**
ščanstva: ljubezen do Boga in bližnjega! O njej hočemo govo-
riti v tej sv. uri, o ljubezni krščanski, katera je:

I. znamenje pravih kristijanov, in ima

II. svoj izvor v presv. Srcu Jezusovem, a

III. svoj naravni dom v krščanski družini, ki se

IV. dejansko najlepše kaže in goji v družinski posvetitvi.

Sv. Duh, duh ljubezni, naj nam razsvetli um in omehča voljo, da prodremo v to kraljestvo ljubezni in je ustanovimo v svojih srcih in družinah.

Ne le Jezus, tudi največji pridigar za njim: veliki misionar, sv. apostol Pavel povdarja neobhodno potrebo ljubezni ter to natančneje razlaga, ko uči v sv. pismu svoj že tolikrat nam oznanjeni, a morda ravno tolikrat pozabljeni nauk: »Ko bi govoril človeške jezike in angelske, a ljubezni ne bi imel, bi bil brneč bron in zvenječ zvon. In ako bi imel proroštvo in bi vedel vse skrivnosti in imel vse spoznanje, in ko bi imel vso vero, tako da bi gore prestavljal, a ljubezni ne bi imel, nič nisem. In ko bi porazdal v živež ubogim vse, kar imam, in ko bi dal svoje telo, da se sežgem, a ljubezni ne bi imel, mi nič ne koristi.« (I Kor 13, 1—3).

Da, predragi v Gospodu, **nič ne koristi!** »Kdor ne ljubi, ostane v smrti«. (I Jan. 3, 14). Saj »Bog ljubi (le) one, ki ga ljubijo« Preg 8, 17) in »kdor ne ljubi, ne pozna Boga, kajti Bog je ljubezen«. (I Jan 4, 8).

V resnici in zares: **Bog je ljubezen** in učlovečeni Bog, Jezus Kristus, je še posebej ljubezen, saj je iz ljubezni prišel na ta svet in človek postal. Ni čuda torej, da je v posebni meri ljubezen na zemljo prinesel, saj je trdil sam o sebi: »Ogenj sem prišel prineset na zemljo in kaj hočem drugega, kakor da gori.« To je poklic Jezusov, to njegov **namen**, ogenj je prišel prineset na zemljo, **ogenj ljubezni**: Vse njegovo življenje na tej zemlji, od jasic pa do križa, vse njegovo delo, vsak njegov korak, vsaka njegova beseda, sleherni njegov nauk.... vse to, je bilo toliko in toliko žarkov tega v njegovih prsih tlečega ognja, ognja ljubezni; da, vsak trenutek njegovega življenja, vsak vtripljaj njegovega srca je bilo toliko in toliko zubljev gorečega plamena njegove neskončne ljubezni.... In mi naj bi je ne hoteli sprejeti, v svojih srcih prižgati?...

II.

A občudujemo že nadalje te žarke in zublje plamena neskončne Jezusove ljubezni in vprašajmo se, ali bi bilo po vsem tem mogoče, da bi se vsi ti žarki in vsi ti zublji ob koncu Jezusovega življenja ne strnili na križu v en sam velik ogenj, v eno samo veliko solnce, solnce ljubezni, pred katerim je otemnelo zemsko solnce: Vzišlo je to solnce na veliki petek izza božje rane njegovega Srca, zadane mu tik po smrti. Zasijalo je to veliko solnce Jezusovega Srca, tega vira ljubezni božje in ognjišča ljubezni do bližnjega, zasijalo je vsemu svetu.

Dolgo časa, več stoletij je bilo sicer treba, da so prodrli žarki tega solnca do vseh narodov in vseh ljudstev. Poslužil se je Jezus za to prodiranje in razširjanje pobožnosti svojega

Srca — svete Marije Margarete Alakok. Ne mahoma, polagoma je hotel Jezus razkriti te svoje srčne žarke hraneč jih za težke čase kot posebno luč v tminah zmot zadnjih sto- in desetletij. Tako polagoma je razkrival Jezus blagodejne žarke svojega presv. Srca, da je po svoji sv. Cerkvi in svojih namestnikih na zemlji, rim. papežih in škofih, v predzadnjih letih sicer prodrli z njimi ne le do vseh krščanskih ljudstev in narodov, ampak tudi do posameznih škofij in župnij, ki so se božjemu Srcu J. vsako leto enkrat slovesno posvečevale. Hotel je s temi žarki svojega božjega Srca celiti in zdraviti rane človeške družbe, hotel je prižgati škofijam in duhovnikom luč, ki naj bi jim svetila v temi zmot, katere so se v zadnjih desetletjih razširjale..... Dlje pa in globlje ti žarki Srca Jezusovega takrat niso prodri.

Tedaj se je pa zgodilo tisto grozno gorje: Ali se je še spominjate, one nedelje, morebiti najhujše v življenju, zadnje nedelje julija 1914, one neznosne nedelje, ko so vam na nezaslišan način **raztrgali vaše družine**. Bolje ne morem označiti tistih dni: bilo je neprestano trganje in nasilno razkosavanje naših družin; očeta, poglavarja družine, so pogнали proč, sina so ločili od matere, brata od sestre, mahoma je bila družina razkosana, in to razkosavanje se je večkrat ponavljalo; tako je bilo pri nas, tako po drugih deželah, tako po drugih državah, skoro po vsej Evropi tako in tako še — onkraj morja. Milijoni in milijoni na ta način od svojih družin odtrgani, se niso več vrnili v družino. Z vsakim dnem vojske je vedno bolj propadala družina; koliko beguncev je bilo po svetu, koliko — ne le mož in mladeničev — tudi koliko žena in koliko otrok je bilo odtrganih od družin! A morebiti še huje kot telesno in gmotno, so propadale družine **nravno**. Hočem li naštevati nezveste žene po vsem svetu in zakonolomne može v tujini, ali opisovati sramoto toliko družinskih hčera, omamljenih in zapeljanih, ali seštevati vse hudobije, ki so se zanesle v družino v teh grozilih časih, vse pohujšanje, vse preklinjevanje, ves obup, vso lakomnost in vso pokvarjenost v družini — večkrat doli do majhnih otrok?..... Ali ne kaže vse to, da je **umrla v družini ljubezen**, ljubezen do Boga in bližnjega? Predragi v Gospodu, to je bil polom **svetovni polom družine**, splošen polom družine po vsem svetu, in le priznamo si, tudi — polom **naših** družin! In ta polom družine fraja še dalje. Skoro bi nam bilo obupati nad družino, ki se potaplja..... Toda ne! Proč z obupom! Še je nekdo, ki lahko pomaga. Njemu naj zakličejo naše potaplajoče se družine: »Otmi nas, poginjamo!« Saj Jezus Kristus, ta usmiljeni Samaritan, ki je v svoji božji vsevednosti naprej videl to gorje, katero so si nakopali narodi eden drugemu, ki je naprej videl tudi ta splošni polom družine, ni mogel več zadrževati izbruha usmiljenja in sočutja polne ljubezni svojega Srca, že zato ne, ker je iz družine večinoma izginila ljubezen. Iz njegovega Srca

je v zameno vzkipela nova ljubezen, vzkipela je in se razodela potapljaočim se družinam.

III.

Ljubezen, ki izvira iz Srca Jezusovega, je našla že pred dvajset stoletji najlepše domovanje v nazaretski sv. hiši, v kateri je stanoval Jezus v krogu sv. družine. Stem je bil postavljen stalni dom ljubezni v krščanski družini. Kako bi mogel Jezus sedaj, ko se hoče kršč. družina ljubezni izneveriti, kako bi mogel gledati krščansko družino oropano tiste čednosti, ki je v njegovi sv. družini kraljevala na prvem mestu? Ne, tega poloma družine Jezus ni mogel dalje gledati, saj je bil sam ud družine na zemlji, saj je posvetil družino v Kani Gal., saj je povzdignil družino (zakon) v zakrament. Ker so pa vsi zakramenti sad njegove sv. krvi in so vsi potemtakem izšli iz njegovega sv. Srca, je jasno, da je oblił Jezus tudi zakrament sv. zakona s svojo krvjo ter vsadil tako oziroma presadil korenike družine v svoje božje Srce. Vemo namreč iz krščanskega nauka, da zakramenta sv. zakona ne deli duhovnik — on je le za veljavnost zakona potrebna priča sv. Cerkve — ampak, da sta prava delivca tega zakramenta ženin in nevesta (predstavitelja kršč. družine). Potemtakem sta onadva v pravem pomenu besede orodje božjega Srca, iz katerega izvirajo vsi zakramenti in milosti nove zaveze... Ali je torej mogel Jezus, ali je moglo in ali more njegovo Srce mirno gledati splošni polom krščanske družine, ki je pgnala svoje prvotne korenike iz ravno tega božjega Srca? Ne, ni moglo in ne more! Bilo bi to tudi proti stalnemu pravilu, ki veli, da se vsaka stvar po tem ohranjuje, po čemer je postala: reka, ki je nastala iz studenca, se tudi iz njega stalno vzdržuje, kakor tudi cvetica srka potrebni sok iz zemlje, iz katere je vzrastla, tako more tudi družina, ki je kot zakrament zrastle iz Srca Jezusovega, najbolje vspevati le v Srcu Jezusovem. Le v njem in od njega se mora hraniti, če noče, da bo njen sedanji polom trajen in neozdravljiv.

Tako ni moglo priti drugače, kakor da se je Jezusovo božje Srce, ki se čuti in tudi je začetnik kršč. družine, v katerem brste korenike družine, ob njenem splošnem polomu zanjjo zavzelo: Žarki Srca Jezusovega, ki so prej prodrli le do splošne človeške družbe in njenih sestavnih delov, do držav, dežel, škofij, duhovnij in občin, ti žarki Srca Jez. so po previdnosti božji, ki najde in da za vsako novo boležen novo zdravilo, prodrli sedaj globlje, naravnost v **družino**, celico človeške družbe. Prodrli so do družine, da prižgejo v njej ugasli ogenj ljubezni božje, ki je pogoj krščanstva družine: »Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, ljubezen se ne hvali, se ne napihuje, ne vede se nesposodno, ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega, se ne veseli krivice, a veseli se resnice, vse pokriva, vse veruje, vse

upa, vse prenaša.« (I Kor 13, 4—7). Ljubezen izpolnjuje zapovedi in jih olajšuje: »Kajti to je ljubezen božja, da držimo zapovedi njegove, in zapovedi njegove niso težke.« (I Jan, 3). Srečna, trikrat srečna družina, prepojena s tako ljubeznijo, bila bi pravi **raj na zemlji**.

Raj! Prvotno je Bog v svoji veliki ljubezni do družine postavil za družino stanovanje posebne vrste, lepo in čudežno, odsevajoče lepoto božjo, ustvaril je raj, paradiž in ga dal v stanovanje prvi družini. Ljubezen je vladala v raju, bila je bistvo raja, ona je šele napravila ta vrt lepote za pravi raj. Sredi raja pa je Bog zasadil drevo življenja, katerega rajski sadovi bi bili imeli lepo nalogo — obvarovati človeka, prvo in vse druge družine smrti... Toda greh, nesrečni greh je vse uničil, uničil in razdejal je tudi raj in njegovo lepoto z drevesom življenja vred. Človek je moral iz raja, a srčno hrepenjenje po njem je ostalo v človeškem srcu. Nazaj v ta raj; nazaj, nazaj v ljubezni raj!

Nazaj! A, kako nazaj? Res, da je prvotni paradiž za vedno uničen, a kar je bilo za družino v nekdanjem raju, rekel bi, najlepše — namreč neskaljena ljubezen, ima še vedno svojo prvotno moč, ta spremeni tudi še dandanes družino v — raj, v kolikor je na zemlji mogoč.

Ljubezen zopet v družino! in družinski raj bo zopet upostavljen. A, tudi v ta raj, družinski raj ljubezni je vsadil Jezus Kristus in zasaja še vedno drevo življenja, čigar sadovi naj bi obvarovali družino ne sicer več smrti telesnega življenja, ampak vsaj smrti dušnega življenja, ki je ljubezen. Obvarovali naj bi družino, da v njej ne umrje ljubezen.

In katero je to drevo življenja? Jezusovo presveto Srce je, kateremu naj bi se naše družine posvetile in sicer posvetile v dejanju in zares, da bi bile obvarovane smrti, propada in poloma, da bi zajemale iz njega ljubezen in življenje.

Družinska posvetitev S. J. bodi drevo življenja v raju ljubezni naših družin!

Družine naše! Nazaj, nazaj v družinski raj — ljubezni! Glave kvišku, in pogledite sredi tega raja drevo življenja: Srce Jezusovo. Družine naše, ve uboge in zatirane, nesrečne in nemirne, razdejane in razmetane družine, posvetite se mu! Gamljiva današnja slovesnost, ko se posveti štomaška duhovnija in občina kot ena sama velika družina presv. Srcu Jezusovemu ter nova blagoslovljena kapelica Srca J. sredi vasi vam kliče: Naj bo in naj ostane v štomaški duhovniji kot najlepši spomin na ta dan posvečenje vaših posameznih družin presv. Srcu Jezusovemu. V vsaki družini štomaške duhovnije naj zraste to mogočno drevo življenja. Vsaka družina bodi raj ljubezni, in v vsakem tem raju naj zacvete drevo življenja — družinska posvetitev S. J.

IV.

Predragi bratje in sestre! Na milijone in milijone teh dreves je že zrastle v raju obnovljenih družin v zadnjih letih. Kakor lepo solnčno jutro po burni viharini noči, tako je vzišla misel družinske posvetitve S. J. liki gorkemu solncu po viharini noči strašnega vojnega gorja.

V Evropi so začeli katoličani zadnje čase tekMOVATI v prenavljanju družin v presv. Srcu. Na Francoskem in Angleškem, v Španiji, Portugalski in Nemčiji, na Poljskem in Nizozemskem se je na milijone krščanskih družin zateklo k tej družinski posvetitvi. Ganljivo je slišati, da se bere večkrat v nizozemskih časopisih med dnevnimi novicami: «dne tega in tega praznuje družinsko posvetitev ta in ta družina»; ali ko greš tam po mestnih ulicah, vidiš danes eno, jutri drugo, bodisi večjo hišo, prodajalno, banko ali tovarno v delavnik zaprto, a na zaprtih vratih bereš tiskan napis: «Wegens Intronisatie gesloten». (Radi družinske posvetitve S. J. zaprto.)

Srce Jezusovo je začelo kraljevati v družinah: ne le v Evropi, tudi iz Amerike prihajajo enake vesti, da celo iz Afrike in Avstralije.

Neverjetno bi bilo, da bi ob tem svetovnem pohodu družinske posvetitve ostale naše slovenske družine hladne in tej misli še dalje zaprte; neverjetno, da bi ne hotele v ta raj ljubezni z drevesom življenja Srca Jezusovega.

Neverjetno bi to bilo že spričo bistva te pobožnosti. Ne! moramo popraviti, beseda »pobožnost« ni tu prav na mestu. Tu namreč ne gre toliko za kakšno pobožnost. Res, izvrši se tudi pobožnost, ta vam je itak znana: blagoslovi se v priči zbranih članov družine kip ali podoba Srca Jezusovega, družina moli posvetilno molitev, in kip ali podoba ostane kot stalno vidno znamenje te posvetitve na vzvišenem, odličnem mestu v hiši. Potrebna je ta pobožnost, a to ni glavno in ni dovolj. Ni dovolj, da se posvetitev enkrat izvrši in je potem vse končano, ni dovolj, da se v hiši postavi in posveti podoba Srca Jezusovega, ne, podoba ali kip in bo le vidno zunanje znamenje notranjega duha družine, in ta duh — to je glavno — mora biti duh Srca Jezusovega.

Ne le podobe, duha Srca Jez. se morajo navzeti naše družine! Duh Srca Jezusovega je pa duh ljubezni, o kateri smo prej govorili, je duh tiste ljubezni, ki spremeni družino v raj na zemlji, tiste ljubezni, ki je življenje družine. »S svojo ljubeznijo hočem kraljevati in vladati«, tako je rekel Jezus sv. M. Margareti Alakok. Ta duh Srca Jez. je bil upodobljen v sv. družini v Nazaretu.

Kakšen je pa ta duh Srca Jez.?

1. Ta duh je duh strahu božjega, pobožnosti in čednosti. Sv. Srce Jez. je kakor molimo v litanijah, »sv. tempelj božji«, »šotor Najvišjega«, »hiša božja in vrata nebe-

ška, »vir življenja in svetosti« ter »globočina vseh čednosti«. Kakor nam pravi o sebi »Učite se od mene, zakaj jaz sem krotak in iz srca ponižen,« tako bi nam lahko klical: »učite se od mene pokorščine, čistosti, zmernosti.... i. t. d. Krščanska družina je š o l a vseh čednosti. Sv. Pavel jo prisposodblja v svojih listih c e r k v i. V resnici: pobožnost in čednost, izvirajoča iz ljubezni do Boga, je pravi znak duha Srca J. v družini. Svedoči nam tega duha k r i ž na podobi Srca Jezusovega.)

2. Duh Srca Jezusovega je dalje duh medsebojne udanosti v družini, duh medsebojne ljubezni. Sv. M. Marg. Alakok je nekdaj videla sv. Srce Jezusovo na plamenečem prestolu, in to ne brez vzroka. Ta plamen kaže ljubezen. Sreča v družini obstoji v ljubezni, ne le v ljubezni do Boga, ampak tudi v medsebojni ljubezni družinskih članov, v ljubezni moža do žene, otrok do starišev, bratov do sestra i. t. d. Brez te družinske vezi razpade vsaka družina; prepir in nezadovoljnost bi se v nji naselila in z njima nesreča in družinsko gorje... Gorje, trikrat gorje družini brez ljubezni! Jezus sam je potrebo te ljubezni tako lepo pokazal, ko je na ženitnini v Kani Gal. vodo v vino spremenil in sicer v toliki meri, da ga je polno ostalo. Peneče vino je znak ljubezni. Ta ljubezen naj da zakonskim moč, vse dolžnosti zakonskega stanu izpolniti. In šele ljubezen starišev do otrok! Tudi v tem je dal Jezus sam prelep zgled, ko je velel malim k sebi priti, jih pritisnil na svojem srce in jih blagoslovil. Prelep miglaj vsem zakonskim, da naj ljubijo svoje otroke, da naj jih visoko cenijo ter v velikem številu otrok poseben blagoslov božji vidijo. Blagor taki družini! (Duha ljubezni v družini nam kaže na podobi Srca Jezusovega p l a m e n, ki šviga iz njega.)

3. Duh Srca Jezusovega v družini je pa tudi duh medsebojne strpljivosti in prizanesljivosti. Ravno v tem oziru je družini potrebno Srce Jezusovo. Povejte mi, kje je družina, v katero bi se ne prikradlo večkrat kakšno nespোরазumljenje. Več ljudi, več misli, več značajev — in ker so navezani na skupno bivanje, je naravno, da ne more iti vedno vsa gladko; priložnosti in skušnjav za jezo in nepotrpežljivost je skoro vsak dan v izobilju! Toda v družini Srca Jezusovega je zdravilo zoper njo vedno pri rokah. Iz svojega vzvišenega mesta govori namreč Jezus vsak dan vsem v družini: »Učite se od mene, zakaj jaz sem krotak in iz srca ponižen.« In on lahko tako uči; stal je pred Pilatom in Herodom, po krivem obtožen — in je molčal; bičan je bil in pri kronanju je bil hudo zasramovan — a je molčal. »Gospod, kolikokrat, ko se pregreši brat moj zoper mene, naj mu odpustim? Ali do sedemkrat?«, je vprašal nekoč Peter svojega Učenika. Jezus mu reče: »Ne pravim ti do sedemkrat, marveč do sedemdesetkrat sedemkrat.« (Mat 18, 21. 22.) Evo vam vzornika. Evo svetlo solnce, ki razganja temne oblake žugajočih družinskih neviht. En pogled k Srcu Jezusovemu, en vzdihljaj »Jezus, krotki in

iz srca ponižni, upodobi naše srce po svojem Srcu«, pa bo zopet mir v družini, (in na odvrnjeno nevihto bodo spominjali le trni in trnjeve krone, spletene na podobi Srca Jezusovega krog njega).

4. Duh Srca Jezusovega v družini je — duh tolažbe. Koliko križev in težav tlači vsako družino! Blagor krščanski družini, blagor ji tudi v križih in težavah, ako je v varstvu Srca Jezusovega. Govori ji Srce J., vsem članom družine govori: »Pridite k meni vsi, ki ste obteženi in obremenjeni, jaz vas bom potolažil.« (Mat. 11, 28). Poglej na ženitnino v Kani! Kak križ! »Vina nimajo«. Jezus občuti to zadrego in pomaga s čudežem. Ako pa ni moglo božje Srce že te na vse zadnje tako malenkostne tožbe poslušati, ne da bi se usmilo in jo uslišalo, ali bo moglo mirno poslušati tožbe današnjih dni: »ni kruha, ni moke, ni mleka za otroke, za bolnike?...« Ali pa poglej v družino Lazarjevo! Kako joče Marija ob smrti Lazarjevi. »Jezus pa, ko je videl, da je jokala, in Jude, ki so prišli ž njo, da so jokali, se je zgrozil v duhu in postal sam žalosten in rekel: Kam ste ga položili? Rekli so mu: Pridi in poglej! Jezus se je razjokal. Judje so tedaj rekli: Glej, kako ga je ljubil!« (Jan 11, 33-35). Tako, predragi, vpliva gorje in žalost v družini na Srce Jezusovo. Jezus je jokal z dvema sestrama radi izgube njenega brata — in mislite li, da ne bo jokal s toliko otroci radi izgube starišev? Ali če mu je šla smrt sina edinca uboge vdove v Najmu tako k srcu, ne bo li jokal s toliko stariši ob izgubi njihovih otrok? Njegovo Srce, vir vse tolažbe, bo z njimi žalovalo in jih tolažilo. (Odperta rana na podobi Srca Jezusovega nam predstavlja ta vedno odprti vir tolažbe.)

Tak in podoben je duh Srca Jezusovega v krščanski družini — z eno besedo: duh ljubezni in miru, miru, kakor ga svet ne more dati. —

A kakšna je pa taka družina, z duhom Srca Jezusovega prežeta, Njemu posvečena? Povsem drugačna in različna je od drugih družin. Je v posebnem varstvu Srca Jezusovega, je pravi raj na zemlji: Jezus prevzame mesto hišnega gospodarja, variha, vladarja, kralja, saj je pravo pravcato bistvo te družinske posvetitve — uspostavitev Srca Jezusovega za vladarja in kralja družine, slovesna upostavitev kraljestva Srca Jezusovega v družini, ustoličenje Srca Jezusovega v družini. (To je ponekod tudi oficijalni naslov družinske posvetitve S. J.) Iz tega sledi, da beseda posvetitev ne znači le obreda posvečenja družine, ampak še bolj stalno razmerje in stalne odnošaje družine do Srca Jezusov. Posvetitev, izročitev, poklonitev družine znači odvisnost od Boga. Družina je v stalni podložnosti, udanosti, podaništvu napram Srcu Jez. Posvetitev družine enkrat izvedena, ostane trajna, nepreklicna; družina, enkrat posvečena, je in ostane za vedno družina Srca Jezusovega, postane in ostane kraljestvo Srca Jezusovega, kjer kraljuje božje Srce, a udje družin

ne so podaniki, državljani kraljestva S. J. — z velikimi pravicami in seveda tudi dolžnostmi. Vlada se pa v tem kraljestvu po zakoniku ljubezni. Po teh načelih je družinska posvetitev S. J. le praktična, dejanska neprestana gojitev ljubezni do Boga in bližnjega v družini ter tako v praksi izvrševano udejstvovanje postave božje. In his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae. V teh dveh zapovedih je vsa postava in preroki. Mat. 22, 40).

Čin posvetitve same pa, ki se tudi lahko večkrat ponovi, kakor tudi posvečena podoba Srca Jezusovega je v družinskem raju ljubezni v resnici pravo drevo življenja, od koder zajema družina moč in milost stalne in nepretrgane ljubezni božje, stalne udanosti božjemu Srcu, stalne in nepreklicne družinske posvetitve S. J.

Predragi častilci Srca Jezusovega! Slišali smo v začetku da je Jezus rekel: »Po tem vas bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako se ljubite med seboj.« Če veljajo te besede vsem, veljajo gotovo še posebej udom družin, ki hočejo biti krščanske. Ljubezen v družini je znamenje njenega krščanstva, a ta ljubezen raste na drevesu življenja, na božjem Srcu... Zato lahko rečemo in trdimo, da je družinska posvetitev S. J. **posebno** znamenje krščanstva naših družin.

Da, to je novo, veliko znamenje, ki se prikazuje na nebu naših družin. V tem znamenju bodo naše družine zmagale. To bo njih rešitev ob sedanjem splošnem polomu družine.

Družine krščanske! Ne prezrite tega znamenja, pogledite je, ne zatisnite si oči pred njim, naj vam ne zastré pogleda nanje neumni in ničevi strah pred ljudmi!

Družine krščanske! Sprejmite to veliko znamenje na nebu našega časa, oklenite se ga, naj zasiye v vsako družino, da jo ozdravi, dvigne, okrepi, obnovi...

Glejte jih, žarke na podobi Srca Jezusovega, kakor žarki solnca so, ki sijajo na vse strani, ki vse razsvetlujejo, ki tako ponujajo svetlobo in blaženost Srca Jezusovega vsem ljudem in vsem družinam.

Ali se vam ne zdi, kakor da bi hotel vsak izmed teh žarkov poiskati si eno družino, da bi lil nanjo milost, srečo, blagoslov? Kolikor žarkov tega Srca, toliko glasnih in svetlih klincev vsem družinam, da sprejmejo to posvetitev. Naj zasiye svetla zvezda te družinske posvetite nad vsako štomaško hišo in naj ostane nad njo! Družine štomaške, ve pa hitite tej zvezdi, tem žarkom nasproti, ve tekmuje med seboj, tekmuje v gorečnosti, v ljubezni, s katero hočete v bodočih dnevih obhajati v svojih hišah ta domači praznik družinske posvetitve S. J.!

Družine naše, sprejmite to veliko znamenje na nebu, znamenje družinske posvetitve! Sprejmite je... morda je to zadnja pomoč, ki se ponuja vašim družinam! Amen. —

Katehet v novi dobi.

Govoril na katehetskem sestanku v Gorici 13. X. 1921
dr. Mirko Brumat.

Foerster pripoveduje: V neki gorski vasi je bil star glasovir. Neveščci in napol izučeni ljudje so sedali drug za drugim k instrumentu in so hoteli izvabiti iz njega lepih melodij — a vsak je vstal razočaran, zaprl je pokrov in se jezil, češ: glasovir je za staro šaro in nemogoče je na njem kaj pametnega zaigrati. Toda nekega poletnega večera je prišel v tisto vas mlad popotnik. Vsa njegova zunanost je že pričala, da v njem tiči nekaj izrednega in kmalu se je izdal za klavirskega virtuoza. Ljudje so ga peljali k onemu staremu glasovirju in so ga prosili, naj kaj lepega zaigra. Umetnik si je instrument nekoliko ogledal, nato je začel svirati in vsi poslušalci so strmeli in se čudili, kako neki je mogoče, da tista stara škatla tako krasno poje. Umetnik je zapustil vas in strune starega klavirja so še dolgo veselo brnele, ker so prišle v roke človeka, ki jih je razumel in je znal njih dobro stran uveljaviti, medtem ko je senčne strani ublažil ali sploh izločil.

Človeško srce se kaj rado primerja glasbenemu instrumentu, vzgojitelj pa umetniku, ki na njem svira. Ta primera je utemeljena: saj so vendar vse težnje, stremljenja in nagnjenja človeškega srca tako podobna strunam, ki jih mora dober vzgojitelj spraviti v lepo ubranost, da druga drugo spopolnjujejo in morejo zapeti res dovršeno pesem življenja. Vzgojanje je velika umetnost. Že sv. Krizostom pravi, da ceni upodabljavce t. j. vzgojitelje človeških duš višje od vseh drugih umetnikov. Ta umetnost je pa zato tako odlična in težka, ker je instrument, s katerim se ukvarja t. j. človeška duša — razglašena. Izvirni greh je razdril dušno harmonijo, ki bi morala biti v človeku po prvotnem načrtu božje previdnosti, in je zanel tisto razprtijo med nižjim in višjim stremljenjem, ki tako muči vsakega zemljana. Vzgojnik — torej v prvi vrsti tudi katehet — ima nalogo, da poseže v boj, ki ga bije mlada duša, in da pomaga višjemu stremljenju do zmage ter tako zopet upostavi čim popolnejšo skladnost vseh teženj v duši. Ako naj vzgojitelj tej svoji težki nalogi zadostuje, treba, da dobro pozna vsa dobra in slaba nagnjenja otrok, ki jih ima hic et nunc pred seboj — poznati pa mora tudi poti, ki vodijo v njih srca, da zamore tam okrepiti dobra in iztrebiti ali vsaj oslabiti, ublažiti in podrediti slaba nagnjenja. Iz povedanega je že razvidno, da je naloga katehetova v novi dobi tale: Spoznati čim boljše posebne ovire božjega kraljestva v srcih sodobne mladine in ubrati ono pot, ki vodi naravnost v otroška srca, da more tam tiste ovire odstraniti.

Torej moja naloga je predvsem ta, da omenim nekatere zapreke, ki našo sedanjo mladino na poseben način ovirajo na

poti krščanskega življenja, in ki prav zato tudi otežujejo delo novodobnega kateheta. — Nadalje bi rad podal nekoliko migljajev, kako naj te ovire skušamo odstraniti.

Otroci, ki jih imamo sedaj v šoli pred seboj, niso vzrastli v onih lepih, solnčnih razmerah, kakor otroci iz prejšnjih dob. To velja že, ako pogledamo gmotno stran. Mnogi so doživeli bedo begunskega življenja v vsej njeni teži. In ko so trpeli gladu in mraza, jim večinoma ni stala ob strani do konca Bogu vdana mati, ki bi jih bila na lep materin način poučila o zmislu trpljenja in njegovem blagoslovu, ampak matere, same najbolj preizkušene, so omagovale pod križem, tu in tam tudi padle in često je prišla z njih ustnic trpka beseda čez božjo previdnost, čez pobožne ljudi, ki ji niso hoteli izkazati usmiljenja, čez cerkev in duhovščino, ker so slišale, da so oni povzročili vso nesrečo vojske. Tu sem že prešel v slikanje hujših нравnih razmer, iz katerih izhajajo naši otroci. Večina izmed njih je bila med vojsko oropana trdne očetove roke, ki bi jih bila s silo držala na pravi poti. Matere niso imele moči in večkrat tudi časa ne, da bi se tako posvetile vzgoji otrok, kakor bi bilo treba. Na ta način se je zgodilo, da otroci še dobro niso shodili in so že bili samim sebi prepuščeni. Kaj čuda, da so postali razbrzdani, svojeglavni in nepokorni. Nadalje je življenje v barakah in sicer v tesnih begunskih stanovanjih nudilo otrokom že v zgodnji mladosti priliko opazovati to in ono, kar je okužilo njih domišljijo. Kako netivo za grehe proti sv. čistosti je okužena domišljija, veste sami bolje, veste pa tudi, da je ravno pokvarjenost v tem oziru najhujša ovira verskega spoznanja in življenja. Christus pascitur inter lilia! Koliko nevarnostim so naši otroci v tej točki izpostavljeni tudi sedaj po vojski, ni mogoče povedati. Pokvarjeni mladeniči in mladenke in tudi lahkomišelní stariši se nič več ne bojijo mlinskega kamna in tako srečamo vsak korak majhne pobaline, ki si imajo in hoc puncto veliko povedati in ki bi že vse tudi sami radi poskušali. — — Kaj naj rečem o molitvi, ki bi se morala gojiti že v prvi nežni mladosti? Še imamo, precej mater in očetov, ki hodijo ob nedeljah v cerkev, a domača molitev, naj bi bila tudi le kratka, je silno redka prikazen. Neredno življenje med vojsko, polno vsakovrstnih skrbi za to, kaj bomo jedli in kaj pili, je pripravilo premmoge družine ob zavest, da človek ne živi le ob kruhu, in stariši niso spoznali dolžnosti skrbeti za to, da se otrok z zaupanjem nauči upirati roke in oči k Očetu, ki je v nebesih. Vrhu tega pri nas še zvonov ni, ki bi ljudi klicali k molitvi. — In vera? Če otrok še par molitvic ne prinese v šolo, koliko manj veselja do vere in cerkve. V najboljšem slučaju prinese dovzetno nepokvarjeno srce, a velikokrat še tega ne. Stariši in starejši bratje ter sestre, ki mislijo, da so sami dovolj trdni, pozabijo, da gre pri otroku za prve močne vtise, in govorijo nesposlljivo o duhovnikih in cerkvi. Kako ubog je šele otrok, ki živi z očetom in materjo, ki strupeno sovražita

vse, kar je božjega! Ni povsod enako — Bog ne da — ampak pri nas je veliko takih družin. In posledica? Otrok pride v šolo. Še očenaša ne zna, a v srcu nosi že nezaupanje do veroučitelja in do nauk, ki mu jih podaja. In otroci, ki so od svojih starišev ali bratov slišali to in ono, pripovedujejo zvesto vse svojim tovarišem. Na ta način se zgodi, da duhovnik večkrat ogovori otroka, iz čigar kretenj mora spoznati, da mu ne zaupa.

Torej: kake posebne ovire ima oznanjevanje kraljestva božjega v srcih današnje mladine?

Prvič: Naši otroci so otroci časa, ki stoji v znamenju prevzetnosti in nepokorščine, in zato nimajo pravega spoštovanja ne do starišev niti do učiteljev in tudi ne pravega strahu božjega!

Drugič: Z nepokorščino je vedno združeno tudi lastno ponižanje: pravno so šibki zlasti gledé 6. zapovedi.

Tretjič: Z doma ne prinesejo v šolo tistega otroškega hrepenenja po spoznanju nadnaravnih resnic in veselja do molitve in drugih verskih vaj.

Četrtyč: Velikokrat imajo že tudi predsodke proti veri in duhovnikom.

Na te štiri točke mora katehet v novi dobi predvsem paziti, te ovire mora trebiti, če hoče, da bo njegovo delo uspešno.

Toda kako? Seveda, pri pouku je treba predvsem paziti ravno na te točke, a to ni prvo in tudi ne najvažnejše. Spoznanje je kajpada podlaga, toda s samim spoznanjem ni še nihče prišel v nebesa; pač pa je veliko število tistih v nebesih, ki so imeli dobro voljo brez pravega spoznanja. Zato bi se silno motil katehet, če bi mislil, da je veliko dosegel, ako je svojim otrokom vcepil ne vem koliko vprašanj iz katekizma. Koliko imamo nevernih ljudi, koliko npravno popolnoma sprijenih, dasiravno so morali svoj čas znati cel veliki katekizem na pamet. Ne, pohvala za kateheta ni, če rečejo učenci: »o kako je strog strašno se moramo učiti;« pač pa je velika pohvala za veroučitelja, če mu dajo nekdanji učenci tole spričevalo: »Naš gospod katehet je bil zelo dober, zahteval je zelo malo učenja na pamet, toda vcepil nam je veselje do Boga cerkve in krepostnega življenja.« — Kako je učil Jezus verouk? Nekoč beremo v svetem pismu, da je nekega na svoje znanje ponosnega pismarja vprašal, kaj je v sv. pismu brai. A ravnotam je na odgovor takoj povdaril: hoc fac, et vives. Jezus ni nikdar zahteval, naj se ljudje njegovih besed učijo, ampak za učenja na pamet, toda vcepil nam je veselje do Boga, cerkve gori je rekel vsem učiteljem svojih nauk: Sic luceat lux vostra eoram hominibus, ut videant opera vostra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Torej pri Jezusu leži vedno povdarek na volji, na dejanju, dasiravno se sam sebe emfatično imenuje Resnico. Isto opažamo tudi pri velikih uči-

teljih narodov, pri apostolih. In to pot moramo ubrati tudi mi. Truditi se moramo, da nudimo otrokom čisti napoj resnice, a cilj vsega našega pouka mora ostati vedno vzgoja otrok Luči, ki po njenih navodilih hodi jo po poti življenja. Torej voljo otrok imejmo vedno pred očmi, nanjo skušajmo predvsem blagodejno vplivati in sicer na trojen način: s svojo osebnostjo — z verskimi vajami — s poukom samim.

Videant opera vestra bona! Katehet naj stoji pred svojimi učenci vedno kot »alter Christus«. Zato naj se izogiblje vsega, kar bi na katerikoli način vrglo slabo luč na njegovo osebnost. Zlasti naj se izogiblje vsakega strankarstva v šoli; z vsemi otroci naj bo enako prijazen in ljubezniv, torej strogo pravičen v graji in hvali. Zelo mora paziti, da se preveč ne jezi, če so otroci poredni, ker to ne odgovarja nauku o potrpežljivosti, ki ga mora oznanjevati. Na drugi strani moramo pa zopet paziti, da nismo preveč prijazni in popustljivi; katehet mora ostati kot poslanec božji vedno nekaj vzvišenege v očeh svojih učencev. Sploh se moramo tako vesti, da se otroci prepričajo: naš g. katehet je svet mož; kar nas z globokim prepričanjem uči, tudi sam dela. Zato pa moramo zelo paziti tudi na naše življenje izven šole. Živimo tako, da nam nihče ne more po pravici nič slabega očitati, da torej tudi otroci ne morejo o nas nič slabega izvedeti. Da ne govorim o hujših rečeh, otrok tudi tega ne sme slišati o nas: katehet je prepirljiv, nemaren, len, površen v opravljanju cerkvenih funkcij, rad pije, je surov, skop i. t. d. Tudi mi imamo svoje napake in slabosti, a že iz ljubezni do duš, ki so nam izročene, moramo paziti, da tudi take napake zakrivamo, če jih že ne moremo korenito odpraviti. Zato pa moramo biti silno previdni v občevanju z laiki. Zanimati se moramo zanje, a preveč familiarni ne bodimo ž njimi. Duhovnik je po svojem poklicu vzvišen nad laike, in dobri laiki to radi priznajo in nikakor ne pričakujejo, da se poniža na njih stopinjo. Naša ponižnost naj sloni na zavesti, da smo vse le od Boga prejeli. — To bi bile bolj negativne strani. Skrbeti pa moramo tudi, da otroci prinesejo že z doma dobro mnenje o nas. Zato bodimo prijazni napram vsem izven šole. Večinoma zadostuje prijazen pozdrav, tu in tam lahko spregovorimo prijazno besedo. Otrokom recimo večkrat, naj pozdravijo lepo v našem imenu svoje stariše. Tako ublažimo vsaj tisto sovražnost odrastlih napram nam in otroci bodo od starišev prej kaj dobrega kot slabega o nas slišali. — V šoli sami obnašajmo se tako, da otroci spoznajo, kako radi prihajamo k njim. Tu mislim na tisto vedro in veselo lice, ki se spodobí oznanjevalcu evangelija, veselega oznanila. Katehet naj ne bo navaden šolmašter, ki se ga otroci bojijo kot rablja ki prihaja, da jim vsili ne vem koliko možganske pokore. Mislimo pred vstopom v šolsko sobo: annuntiare volo gaudium magnum valde in v tem znamenju naj poteka ura. Tako dobijo otroci veselje do veronauka in s tem smo skoraj vse dosegli.

Ko smo si s svojo osebnostjo pridobili otroška srca, mislimo takoj na to, da je naša dolžnost, si pridobiti otroška srca:

ut gloriĝicent Patrem s tem, da se izogibljejo greha in da delajo dobro. Manj greha, več ljubezni! — to vcepimo otrokom že v prvem šolskem letu kot glavno dolžnost pravega krščanskega človeka. Da jim to lepo razložimo, pomudimo se dolgo časa pri zgodbi o padcu angeljev in človeštva in drugih takih zgledih iz sv. pisma. Razlagajmo jim dobroto božjo in nehvaležnost ustvarjenih bitij, ki je z a h t e v a l a od pravičnosti božje tako strašno kazen. Opozorimo otroke, da stoji Bog tudi pred njimi in da čaka odločitve! Zato naj pazijo, da se ne vdajo skušnjavi. Jezus je pa rekel, da moramo moliti, če se hočemo obvarovati padca v skušnjavi. Zato skrbimo, da se otroci že zgodaj privadijo molitvi. Dom nudi v tem oziru malo ali nič, zato moramo v šoli temveč pozornosti posvetiti ravno molitvi. Naj ne mine šol. ura, ne da bi se ponovila ta ali ona molitev. Da se bolj vzbudijo pobožna čustva v srcih naših silno posvetnih otrok, je zelo koristno, če ne potrebno gojiti cerkvene pesmi. Tu in tam lepa pesem razvedri otroško srce in vneme ljubezen do pobožnega življenja. Pri izbiranju pesmi se ozirajmo na cerkveno leto. Advent naj budi hrepenenje po Izveličarju, post sočutje spričo njegovega bridkega trpljenja in sovraštvo do greha, ki je je povzročil i. t. d.

Nadalje opozarjajmo otroke vedno znova na pogosto prejemanje sv. zakramentov, a nikar jih preveč ne silimo, da se ne razpase lahkorniselnost v najsvetejših rečeh. Vsak opomin k prejetanju sv. zakramentov naj bo vselej združen tudi s poukom o tem, kako moramo prihajati k Jezusu. Želeti bi bilo, da imajo vsi otroci svoj molitvenik in sicer vsi enakega. Katehet naj bi potem od časa do časa zlasti pred šolsko spovedjo in sv. obhajilom prebral z otroci dotične molitve in jih lepo razložil, da jih bodo z razumevanjem in primernimi občutki molili. Zlasti z a h v a l o povdarjajmo. Večkrat opažamo pri odrastlih in tudi že pri majhnih, kako bežijo od obhajilne mize skoraj neposredno iz cerkve. Tu je treba že zgodaj začeti delati. Manj greha, več ljubezni! Dandanes ni mogoče na nobenem polju kaj prida narediti brez organizacije. Tudi delo za krščansko popolnost moramo organizirati. Take organizacije za šolsko mladino so »Marijini vrtci«. Zbirajmo ne le najboljše, ampak vse res dobre otroke v teh mladinskih organizacijah. Marsikaj, česar v šoli ne moremo doseči, bomo dosegli v vrtcih, kjer bomo imeli pred seboj same dobre otroke. Redno skupno vsakomesečno sv. obhajilo pod nadzorstvom kateheta samega ali kake druge vplivne osebe in lepše vsestransko življenje Marijinih otrok bo vabljev zgled za druge otroke, bo pa v spodbudo tudi odrastlim samim. Seveda za to delo je treba požrtvovalnosti, ki jo pa moramo imeti. Torej spričo važnosti te mladinske organizacije pravim, da je potrebno večkrat o tem tudi v šoli kaj povedati. Slikajmo otrokom Marijine vrtce kot nekaj

zelo lepega, Bogu in naši nebeški materi zelo ljubega in nam silno koristnega, pokvarjenim otrokom pa zabranimo vstop s povdarjanjem dolžnosti in s tem, da jih kratkomalo izključimo, če vidimo da kvarno vplivajo na ostale. Gledé Marijinih vrtcev bi na tem mestu rad svetoval, naj se delijo v deške in dekliske, ker jih sicer iz več ozirov ni mogoče pravilno voditi.

Toliko o verskih vajah. Seveda mora biti vse to, kar sem dosedaj povedal, prepleteno s pravim verskim spoznanjem. Torej katehet mora skrbeti da bodo otroci tudi dobro poučeni v verskih resnicah. Zato dostavljam besedam: ut glorificent Patrem vestrum — še one, ki sledijo:

Qui in coelis est. Vse naše versko spoznanje se vrti okrog spoznanja našega nebeškega Očeta, zato moramo tudi skrbeti, da bodo imeli naši otroci prave pojme o Bogu. O Bogu naj vedo, da je »in coelis« t. j., da je kot stvarnik neskončno mogočen in vzvišen nad vse stvarstvo, da smo mi vsem popolnoma odvisni od njega in da je zato naša dolžnost, se mu v vsem popolnoma pokoriti: pred njim moramo ukloniti našo voljo in naš razum. »Initium sapientiae timor Domini«. Naše otroke moramo napolniti s svetim strahom pred Vsevednim Vsemogočnim in vsopredno s strahom pred grehom, ki velikega Boga žali in ga sili k strogi kazni. O Bogu pa naj vedo otroci tudi, da je in coelis v tem smislu, da ima v sebi polnost vse lepote in dobrote in da je ustvaril svet le iz nagnjenja, da svoje dobrote podeli tudi drugim bitjem. Torej tudi nas je ustvaril, da smo deležni njegovih popolnosti in da postanemo v večnosti deležni tudi njegove nepopisne blaženosti. Torej pazimo, da ne bomo slikali Boga kot strašnega biriča, ki vedno stoji za zemljano in čaka, da ga more zasačiti v pregrehi in ga ugonobiti. Izogibimo se pa tudi onega mehkužnega ekstrema, ki vidi v Bogu dobrodušnega flegmatičnega starčka, ki gleda vse človeško početje le v svetli luči. Bog je naš ljubeznivi oče, ki pa zahteva od svojih otrok popolno in brezpogojno pokorščino. Ta pojm naj imajo otroci o Bogu in potem bodo znali ceniti tudi vse njegove zapovedi in prepovedi, cenili bodo tudi Jezusovo ustanjivo, sv. Cerkev in njene nauke. — Gledé tvarin, ki zahtevajo posebnega povdarka pri pouku, se mora katehet ozirati na posebne razmere svojega kraja. Na splošno mislim, da moramo danes zlasti paziti na to, da bodo otroci pravilno poučni o drugi, četrti, šesti in sedmi božji in pa o 2. cerkveni zapovedi. Pri otrocih opažamo tu in tam precej nevere. Ne zgublajmo veliko časa z apologetiko. Naša apologetika, ki jo lahko začnemo že v prvem in končamo v zadnjem šol. letu, bodi tale: dvigajmo bisere iz neizčrpnega zaklada božjega razodetja in prikazujmo jih z nazornim naukom v vsej lepoti otrokom. In ko se nam je posrečilo kak nauk ali kako zapoved res lepo razložiti — potem lahko rečemo otrokom: sedaj vidite, kako malo poznajo našo sv. vero in njene nauke tisti, ki pravijo nasprotno. Krasna apologetika krščanstva je

življenje svetnikov. Pripovedujmo tu in tam življenje kakega svetnika. Končno bi rad še povdaril: povejmo otrokom veliko in sicer v kolikor mogoče lepi in nazorni obliki v svesti si, da je treba za to in ono otroška srca vneti. Izprašujmo tudi otroke med razlago samo, da budimo pozornost, a nikar ne zahtevajmo preveč učenja na pamet.¹⁾ Zahtevajmo le najvažnejše in to prav dobro, ki se naj tudi vedno ponavlja, da se globoko vitsne otroškemu spominu.

Ko zaključujem svoje misli o katehetu v novi dobi, bi vas rad opozoril na silno starega in vedno modernega ter zelo iznajdljivega voditelja vseh pravih učiteljev in ta je: ljubezen do otrok. Najkrepkejši nagib za vso pravo ljubezen je pa sočutje. Zato tudi vedno znova premišlujejo trpljenje Kristusovo tisti, ki bi radi rastli v ljubezni do njega. Ali niso tudi naši otroci vredni sočutja? V kakih razmerah vendar živijo, koliko nevarnosti doma, na cesti, v šoli! V Inomostu smo imeli za spirituala nepazabnega p. Wickla. Ta mož je nekoč rekel, da blagoslavlja vsakega otroka, ki ga sreča, in da moli zanj, kajti rekel je: »es erfüllt mich ein Bängen, wenn ich die Linie verlängere und das Kind erbarmt mich«. Mislimo tudi mi na podaljšano črto in usmiljena ljubezen bo našla sredstva in poti, da bomo dobrodejno vplivali na tisto črto, tako da bo končno vendar končala v odrešenju. Da se vrnem k začetni sliki: ljubezen je, ki nas usposobi, da moremo tudi iz razglašenih otroških src izvabiti lepe melodije bogoljubnega življenja.

Nekaj misli o delu mladega duhovnika.

B. M.

Si quis vult post me venire,
abneget semetipsum. (Math. 16, 24).

Trojno je duhovnikovo delo, odgovarjajoče trojni njegovi službi: učiteljski, svečeniški in pastirski. Kristus sam je trojno službo ustanovil. Učiteljsko službo je poveril apostolom, ko jim je rekel: Pojdite in učite vse narode. Svečeniško službo in svečeniške pravice je dal apostolom in njih naslednikom pri zadnji večerji po posvečenju in darovanju sv. euharistije z besedami: To delajte v moj spomin. On sam naš vzor in učitelj, ki ga moramo v vsem posnemati, pravi o sebi: Jaz sem dobri pastir, ki da življenje za svoje ovce.

Z vidika te trojne službe duhovnikove želim podati nekoliko misli o tem, kako bodi delo mladega duhovnika na Goriškem v sedanjih razmerah.

Če pregledamo življenje sv. Pavla, vidimo, kako je on vselej zastavil vse svoje moči tam, kjer je pretela Cerkvi kaka nevarnost. Priča so nam o tem njegova pisma. Enako je treba, da tudi goreči duhovnik zastavi moči tam, kjer preti njegovi občini največja nevarnost. Brezdvomno je pa dandanes največji sovražnik vere in verskega življenja materializem s svojimi posledicami v praktičnem življenju: verskim indiferentizmom in nebrzdanim pohlepom po uživanju. V boju proti tej moderni idejni in moralni kugi je treba napeti vse moči. Za uspešen boj je pa treba tudi preiskati in spoznati vzroke, iz katerih so se ti pojavi razpasli.

Nekaznovane krivice, katere je naše ljudstvo pretrpelo med vojsko, so v njegovem srcu omajale vero v bivanje pravičnega Boga. Toda ravno ta čut pravičnosti — lahko tudi uporabimo v dokaz, da mora biti še drugo življenje, kjer dobi vsak svoje pravično plačilo.

Razen tega so tudi nekateri brezverni in lahkoživi vojaki naši mladini natvezli, da je vesoljstvo le narava in materija, da je s smrtjo vsega konec, da ni posmrtnosti, ne Boga, da je tedaj človek prost vseh obzirov in sme uživati, kolikor more, naslade sveta. Takih idej in nauk pa ni mogoče drugače izpodriniti, če ne s poukom.

V tej smeri duhovnik uči v cerkvi, kjer naj povdarja zlasti dejstvo posmrtnosti in večnosti. Pokaže naj ljudstvu drastično tudi iz naravoslovja, da je materija mrtva, ustvarjena, in da je Bog, ki vse vzdržuje in vlada. Bog pa zahteva od nas, da mu služimo in ga poveljučujemo. To delamo z izpolnjevanjem njegovih zapovedi in naših verskih dolžnosti. Teh pa ne izpolnjuje materialist, ker je napram veri indiferenten, če ne celo sovražen. Če bi materializem premagali, bi z njim izginil tudi velik del verskega indiferentizma.

Tega so pa tudi pospeševale razne vojne dispense, ki so zakrivilo, da se je ljudstvo odtujilo cerkvi. Še sedaj je mlačnejšem vsak izgovor dobrodošel, da se izognejo zahtevam Cerkve. Da to razvado odpravimo, moramo ljudstvo poučevati, da verske dolžnosti niso zgolj cerkvenega, temveč božjega izvora.

Mnogo lahko dosežemo v tem oziru z misijoni, ki so našemu ljudstvu bolj kot kedaj potrebni sedaj po vojski. Prve propovedi naj bi bile apologetične, kot priprava za moralne nauke. Ob koncu naj pa misijonarji predlože ljudstvu praktične sklepe posebno glede izpolnjevanja verskih dolžnosti in glede zmernega in poštenega življenja, kakor ga zahteva Bog.

Ti sklepi bodo protiutež proti tako razširjeni gonji za zemeljsko srečo in uživanjem. Ta pojav je predvsem sin materializma, a je obenem reakcija po vojnem trpljenju izmučenega trpnina. Lahki zaslužek in obilica denarja ob polomu sta ga še pospeševala. Vse staro in mlado se je lahko miselno vdalo za-

pravljanju, popivanju in plesu, le da bi »pozabili prestalo gorje« in »dobro« uporabili še preostali jim del življenja. Padala je radi tega morala in ginil čut dostojnosti in pravičnosti. Posebno mladina je podivjala v tej pijanosti.

Toda počasi so se razmere spremenile, denarja in zaslužka je bilo vedno manj, pametnejši so se že naveličali takega pustolovskega življenja, tako, da se nam obetajo v tem oziru boljši časi. Zato so starejši duhovniki mnenja, da ne kaže v težko prizadetih duhovnijah drugače, kot v mirnem in tihem delovanju čakati, da se razburkana kri pomiri in se ljudstvo strezni. Za ta čas se pa seveda goreči duhovnik pripravlja, da obnovi krščanska društva in z njimi pravo krščansko življenje. Pripravlja si tla za delo in si išče zaveznikov med najboljšimi v zasebnem občevarju.

Vendar kjer le razmere dopuščajo, skušajmo obnoviti naša društva, a predvsem Marijine družbe. Te bodo kvas duhovnega prenovljenja in dober zaveznik v borbi proti plesu, nesramni noši in uravni razbrzdanosti.

Nasproti epikureizmu ne nehajmo poudarjati nepopolnosti, goljufivosti in minljivosti zemskega veselja. Človek je pa ustvarjen za večno srečo. Razkazujmo zasleplencem ob vsaki priliki, posebno v nesreči, vzvišenost krščanskih čednosti. Dokazujmo jim, da je naše upanje na večno, popolno srečo v nebesih trdno upravičeno. To dokazovanje pa moramo tudi potrjevati z našim zgledom. Tako pozitivno delovanje je uspešnejše od negativnih trdih napadov na njih »veselo življenje«; uspešnejše od grmenja proti plesu in pijančevanju, s čemer bi si ljudstvo le odtujili. Nikdar namreč še ni bila mladina tako kljubujoča in napačno samozavestna kot sedaj.

Vsled omenjenih napačnih idej tudi nima mladina več jasnih pojmov o krščanskem zakonu in njega neločljivosti. Zato pa tako lahkomiiselno sklepa to dosmrtno zvezo. Posledica so mnogi nesrečni zakoni. Zato je potrebno govoriti o vzvišenosti in svetosti zakonskega stanu, ki je božja ustanova v pomnoženje človeštva in božjega kraljestva. Prepričujmo mladino, da najde v zakonu srečo le oni, ki ne išče v njem nasičenja strasti, marveč je pripravljen, prenašati žrtve in zatajevanja v dosego skupne časne in večne sreče. Svobodna ljubezen pa ponižuje človeka na stopnjo neumne živali, a ga ne osrečuje.

Že v šoli pripravljajmo mladino na boj z idejami materializma s tem, da zasajamo v njeno srce globoko vero in veliko ljubezen do krščanskih čednosti. Svarimo jo pred nemoralnostjo in preklinjevanjem. Povejmo našim malim, da pijančevanje ni nikako junaštvo, temveč nečastno suženjstvo. Vgledimo se v njih duševnost in miselnost in podajajmo jim krščanski nauk v njih jeziku, po možnosti v zanimivih zgodbah. Učimo

jih ljubezni, ne sovraštva; učimo jih ponižnosti in potrpežljivosti. Tako položimo dober temelj krščanskemu življenju.

Kakor v cerkvi in šoli se lahko vojskuje duhovnik proti materializmu in njega posledicam tudi v zasebnem občevarju. Vsako priliko lahko porabi, da se približa svojim ovčicam. Priložnost ima govoriti z njimi zvečer, ko se vračajo s polja, ko obišče to ali ono družino, ki ima otroke, prav pridne pri verouku itd. Vedno vplete v pogovore krščanske ideje, ki so najprimernejše prav temu poslušavstvu. Sploh pa ne začne nobene akcije v večjem slogu za poglobitev verskega življenja, dokler ne pozna dobro vseh svojih vernikov.

Snovi našim pogovorom naj bodo predvsem socialna, gospodarska in narodna vprašanja, ki lahko vsakogar zanimajo. Kaj kmalu najdemo priložnost, da spregovorimo o socialni pravičnosti, o dolžnosti dela, o družbi in o pravicah ter dolžnostih poedincea. Prepričujemo ljudstvo, da pravičnost obstoji le na temelju vere, in zadovoljnost le tam, kjer žive ljudje skromno, v požrtvovalni ljubezni do bližnjega in v upanju na večno srečo. Podučimo ljudstvo, da je človeška strast nenasitna in da so radi tega izključena nebesa na zemlji.

Te ideje razširja moder duhovnik v primerni obliki tudi v cerkvi in društvih. Posebno vodstvo (vsaj idejno) teh zadnjih pripade navadno mlajšim duhovnikom. Ti morajo biti torej dobro podkovani v teh vprašanjih, da jih bodo zmogli reševati na podlagi krščanskih načel ljudstvu v korist. Tako naj polagoma tudi zmagaj cerkve celi rane, ki jih je usekala verskemu prepričanju našega ljudstva in njega zaupanja do duhovnikov propaganda materialističnega socializma. Edino krščanstvo in njegova glavni nauk: Ljubi Boga nad vse in bližnjega kot samega sebe, moreta rešiti socialno vprašanje. Tako učimo izročeno nam ljudstvo.

Duhovnika opisujejo z besedami: »Sanctus sancta sancte agens«. O duhovniški službi in nje vzvišenosti ne bom govoril, ker ste o njej že večkrat čitali in meditirali. Le to vam želim priklicati v spomin, da je duhovnik srednik med Bogom in ljudstvom, v čigar imenu prinaša vsemogočnemu najsvetejši dar — Jezusa Kristusa pod podobo kruha in vina. Zato ima še mnogo kje ljudstvo svet strah in sveto spoštovanje do duhovnika. On naj paj skrbi, da to spoštovanje z neomadeževanim duhovniškim življenjem pospešuje.

Potrebno je, da duhovnik zbrano opravlja svoje molitve, a posebej še, da z veliko pobožnostjo celebrira. Neoporečna resnica je namreč, da dobro opravljena sv. maša vpliva povzdigujoče na vernike in poživlja njihovo vero. Pri delitvi sv. zakramentov naj kaže tudi v zunanem obnašanju in spoštljivi pobožnosti svoje versko prepričanje.

»Sanctus« naj bo duhovnik. Svet in poln navdušenja je stopil pred škofa, ki ga je posvetil v mašnika. To svetost mora mladi duhovnik, in predvsem on, ohraniti tudi v vrvenju sveta. Čeprav je preobložen z delom. Vsi učitelji v duhovnem življenju priporočajo duhovnikom notranjo zbranost in premišljevanje. In res, brez teh je vse duhovnikovo delo le neslan kruh in donaša le pičle sadove. Bog je, ki daje rast.

V »Zborniku« sem čital, da se duhovniki med seboj imenujejo »sobrate«. Popolnoma primerno je to in naša skrb naj bo, da bodo naši odnošaji res bratski. Ako se vedno spominjamo, da smo vsi le slabotni ljudje, ki so že mnogokrat padli, bo marsikateri razdor med nami omiljen ali celo nemogoč. Ne pozabimo nikdar, kolika nesreča je za duhovnijo nasprotovanje med dušnimi pastirji. Poštevajmo nasvete starejših duhovnikov in varujmo se revolucionarnega duha, po katerem hočejo kateri mladi duhovniki vse preurediti po svojih željah. Ta je često vzrok nepotrebnim preprirom.

Velike važnosti je akcija za povzdigo ugleda duhovniškega stanu. V tej smeri more uspešno delovati edino-le močna stanovska organizacija. V njej deluj vsakdo izmed nas po zmožnostih za skupno blaginjo. Pa tudi to je potrebno, da zavzema duhovnik socialno in gmotno tako stališče, da more v stiski priskočiti komu na pomoč in si s tem pridobiti njegovo srce.

Svečeniško službo vrši duhovnik v cerkvi. Cerkev mu bodi tako vzvišena in sveta, kakor je vzvišena in sveta služba, ki jo tam opravlja. V naši domovini je pa še mnogo cerkva porušenih in pokvarjenih. Da te vzpostavimo, mora biti duhovnikov prva skrb. Pričnimo tako z zunanjo obnovo materialne cerkve in potem lažje preidemo k obnovi duhovne cerkve — vernikov.

Da lepo okrašena cerkev in slovesna služba božja privabi mnogo ljudi v cerkev, vidimo o priliki domačega cerkvenega shoda. Če priskrbimo tedaj v cerkev dobrega pridigarja, ne bo naš trud zaman. Če pa drugega ne moremo storiti za zunanjo slavo božjo, pazimo vsaj, da bo cerkev čista in perilo snažno.

Naše ljudstvo hoče povsod videti in slišati kaj lepega, novega, zanimivega. Skušajmo to lastnost vporabiti v naši službi, napravimo hišo božjo prikupljivo, lepo, in s tem mogoče več dosežemo, kakor če duhovljanom očitamo venomer brezverstvo. S tem jih odbijamo, z onim pa pridobivamo. Tu bi prišlo v poštev lepo cerkveno petje, število gorečih sveč, mašniška oprava in mnogo drugih takih malenkosti, ki naredé božjo službo prikupljivo. Tudi zunanje časti božje ni nikdar preveč.

Duhovnik kot tak pa bodi tudi ljudstvu resnično vzor čednosti in neomadeževanega moralnega življenja. Naj ne veljajo pri nobenem izmed nas besede, položene po nasprotnikih v usta

slabega duhovnika: »Delajte tako, kot vas učim, in ne tako, kakor jaz delam«. Verba movent, exempla trahunt — velja tudi tukaj.

Duhovnik je pa tudi dušni pastir svojim duhovljanom. Kot tak ima nalogo predvsem, da skrbi za dušno hrano in dušno dobrobit izročenihi mu ovčic. V tem mora biti vesten, skrben in kolikor mogoče na razpolago ljudstvu, posebno zjutraj. Že sv. Karol Beromejski je zabičeval duhovnikom, naj bodo že zgodaj v spovednici. Tu bi dušni pastir le težko dobil opravičujoč izgovor. Posebno ob sobotah in nedeljah v poletnem času bodimo že zgodaj v cerkvi. Le tedaj bi lahko naši ljudje na kmetih, ki so po dnevu preobloženi z delom v vinogradih, pri žitu in senu, dobili potrebnega časa za spoved, posebno, če vedo, da čaka »gospod« na nje v spovednici.

Dušnim pastirjem kliče Zveličar: »Učite se od mene, ker sem ponižnega in krotkega srca«. (Mat. 11, 29). Še prav posebno pa velja to spovednikom. Pomislimo, da se le s težavo odločijo zastareli grešniki k spovedi, in bolj kot drugega, se bojijo poniževanja in neumevanja od strani njega, kateremu z velikim premagovanjem odkrijejo svojo dušo. Naše primorsko ljudstvo je večinoma jako tenkočutno in zato bolj dovzetno za ljubeznive in dobrotljive opomine, kot za trde graje, ki dobivajo svojo trpkost predvsem iz preziranja in neumevanja.

Pa tudi izven cerkve čaka duhovnega pastirja mnogo dela, predvsem sedaj, ko se gospodarski red spreminja. Zadrugam posvečujemo najprej del svojih moči, kajti kakor se je Kristus-Bog posluževal materialnih, gospodarskih dobrot in si ž njimi pridobival zaupanje in ljubezen ljudstva, tako moramo tudi mi na tem polju dokazati našo ljubezen do ljudstva. Proučujmo ta vprašanja, svetujmo in posredujmo potem pri osamosvojitvi kolonov, pomagajmo jim pri obnavljanju in vodstvu posojilnic, zadrug, konsumov. Iščimo primernih trgov domačim proizvodom ali pa pomagajmo z nasveti in vzgledom pri uvedbi drugačne gospodarske panoge ali pa pri izboljšanju sedanje.

Kjerkoli mogoče obnovimo ali ustanovimo društva s krščanskim programom. Pazimo, da ne pridejo v nadstrankarskih društvih do vpliva ljudje, ki bi nam okužili člane s svojimi nazori.

Zdi se, da je mnogo bolje za duhovnika, ako prepusti vodstvo društva (tudi katoliškega) sposobnemu laiku, dočim sam obdrži le duhovno, idejno vodstvo s svojim vplivom. Pozabi naj nikdar ne, da je društvo le sredstvo, ne cilj njegovega delovanja. Najprej smo v božji službi, in le kolikor se s to sklada, tudi v narodni.

Kot dušni pastir mora duhovnik včasih z vso odločnostjo nastopiti, kot branitelj cerkvenih in narodnih pravic tudi pred oblastjo. A tu je treba velike previdnosti. Najbolje je, da slučaj

predložimo našim političnim društvom v rešitev. Pri Italijanih neredko več kot zakon velja čustvo. Odločilnega pomena je lahko mal poklon, neznatna usluga in vljudnost pri reševanju najvažnejših zadev. Ravno tako lahko se pa dogodi, da navadni maresal-orožnikov s svojim nasprotovanjem oteži, če ne celo onemogoči duhovniku bivanje in delovanje v duhovniji.

Nikakor ne kaže torej po nepotrebnem, iz gole sovražnosti ali narodnega ponosa izzivati jeze italj. mogotcev. Užaljen Italijan namreč ne pozabi in ne odpušča rad. »Estote prudentes sicut serpentes«, nam kliče naš Učitelj. Priučimo se pač tej zunanji prijaznosti in mnogih poklonov, saj je vse le v korist cerkve, v našo korist in našega naroda. Tako nam bo mnogo lažje preprečiti ta ali oni krivični korak italijanske krajevnne oblasti v škodo našemu ljudstvu. Napram prijateljem namreč Italijan ne skriva načrtov.

Pa tudi proti plesom in pijančevanju bomo lažje delovali s pomočjo politične oblasti, kajti ta daja dovoljenja za plese in krčmam koncesije. Torej.... prilagodimo se razmeram, da nas te ne zlomijo in zdrobijo!

—:—

Da mihi animas, cetera tolle! To bodi naše geslo. Žeja po neumrjočih dušah naj vodi vse naše učiteljsko, duhovsko in pastirsko delovanje. Malo nas je sicer, a zaupanje v Boga nas naredi zadosti močne, da izpolnimo našo željo: vse prenoviti v Kristu.

Par misli o materialni strani bogoslužja.

ANDREJ GABROVŠEK.

O svojem materialnem stanju duhovniki neradi govore. Če jim potrebnega ne manjka, hvalijo Boga na samem, če pa trpe pomanjkanje, nosijo križ potrpežljivo. Smatra se za nezdržljivo z duhovnim dostojanstvom, poganjati se za katerekoli materialne koristi. Tako mislijo mnogi dobri gospodje, pa zlasti tudi neredki višji pastirji. Komu niso znane v tej stvari n. pr. Scheicherjeve pšice? Tudi srbski episkopat ne kaže simpatije za duhovniško agitacijo. (Prim. Grivec v »Času« 1920). Površno bi bilo, iskati razloge za to v neki prostovoljni brezbriznosti. To zgoraj označeno mišljenje ima globoke zgodovinske korenine. V preteklosti je bila Cerkev vodilna velesila. Imela je poleg velike duhovne moči tudi velika materialna sredstva. Prav lahko se je našel dober in zadosten titulus za vzdrževanje oseb in reči. Duhovščina je imela nadalje tudi vsa posvetna prisilna sredstva na razpolago za obrambo lastnih koristi. V isti zgodovini pa je utemeljen že tudi razloček med dobrimi beneficiji in med kapelansko mizerijo. Veliki beneficiati so sedeli med aristokracijo, spadali so k deželnim stano-

vom, vikarji in »maševniki« pa so naredko živeli zelo borno. Beseda »kdor oltarju služi, naj od oltarja živi«, ni bila v pravem redu prenesena v življenje.

Kakšne so razmere danes? Cerkev ni več vodilna, je samo tolerirana kot neizogiben preostanek zgodovinskega razvoja, ki mora s stoletji polagoma in brez razburjanja leči v grob, kakor na kmetiji sedemdesetleten užitar, ki še rad kaj malega pogospodari, kako malenkost v roke prime, otroke pozibava, na mladino zabavlja in roženkranc moli za srečno zadnjo uro: zmerom bolj na dolgo dremlje v zapečku, slednjič zadremlje za vselej. Tak pojem ima naše stoletje o Cerkvi z edino izjemo prononsiranih katoličanov. Iz tega razloga moderni svet ne umeva več, zakaj in čemu se mora še duhovščina in bogoslužje plačevati. Kdor le more, nasprotuje duhovniški plači, naj bo Čič ali birič. Duhovna sredstva nimajo več prave moči nad temi protivniki.

Kako je pa z državnimi sredstvi? Skoraj povsod enako. Če vzamemo posebej našo deželo: slovenski duhovnik je »državi nevaren element«. To je maksima vseh državnih avtoritet od ministerskega predsednika doli do orožnika. In kako naj bi država šla naroko svojim »nevarnim elementom«? To se ne more pričakovati od moderne države, ki je organizacija »državotvornih« elementov in »gosposkih« narodov po nekrščanski miselnosti Gumpłowicza, Nietzsche-ja, Hegel-a. V Italiji se celo duhovnik laške narodnosti smatra kot nevaren element, Slovenec je tedaj kvadratno nevaren. Na občini ga prezirajo, na glavarstvu se mu posmehujejo, v Trstu ga »nadzirajo«, v Rimu pa vprašanje »resno študirajo«.

Lastnih sredstev ima Cerkev dandanes prav malo. Razne revolucije in konstituante novega veka so »mrtvo roko« oživljale. Pri nas je zadnja vojna odpihnila skoraj vse glavnice. Marsikteri beneficiat bi vedel o tem poglavju žalostne podatke.

Iz više označenega zgodovinskega razloga je potekla tudi splošna in globoko ukoreninjena vera, da je duhovnik že eo ipso zelo bogat gospod. Če je navaden župnik 10 let na eni župniji, ga verno ljudstvo ocenjuje vsaj na pol milijona gotovih denarjev (sunt facta, non ficta!), o kapelanu, ki nosi strgano sukno, pa sumijo, da je skopuh; če pa vidi, da večerja krompir na zelnici, ga milujejo, čemu da si ne privoščijo po svojem stanu. Ako mož še povrh tega pridno deluje pri domači zadruzi, potem se od začudenja na prsi trkajo in z glavo majejo: »Bog večni vedi, kam spravlja?!«

Kaj bo z duhovskim naraščajem? Nič ne bo! Čemu bi si možgane trli, ko je odgovor jasen. Za vzdrževanje oseb in reči so iztekla in še iztekajo vsa sredstva: ni glavnice, ni državnih prispevkov, ni dovolj privatnih dobrotnikov. Vse gospodarstvo je ošibelo, ošibela pa še bolj živa vera in dobrodelnost. Ščim se bodo vzdrževali bogoslovci, profesorji, pastori etc.? Š.

čim bosta živela kapelan in župnik? Kje se bo vzelo za popravilo cerkve, župnišča itd.? Če krajcar dvakrat obrneš, bo nekaj vrgel; nič obračaj in obračaj, zmeraj ti nič ostane.

Cerkev stoji po vojni pred čisto novimi razmerami. Ona je večnomlada in si bo znala narediti pot skozi goščavo zmed. Mi pa se moramo zavedeti, da so potrebne vsestranske in temeljite reforme v vprašanju materialnega vzdrževanja bogoslužja. Stari vodnjaki so prazni, treba kopati nove. Moja privatna misel je ta, da bi kazalo sploh odpraviti male župnije, ekspoziature, vikariate, ker bodo te naprave zmerom bolj lezle v karikaturu. V večjih, primerno razdaljenih središčih naj bi se ustanovili duhovniški kolegiji po samostanskem vzoru. Živeli naj bi od posestva, ki bi ga morali sami obdelovati (z brati lajki?) ter od obrtnije, ki bi jo sami vršili. Sv. Pavel pravi, da dela tako »propter infirmos«. Dandanes pa je cel svet infirmus, šibak v veri, v upanju in v ljubezni. Res ima Cerkev pravico zahtevati stalne prispeke od vernikov, a res je tudi, da bi taka davčna uredba neugodno učinkovala. Število katoličanov bi se še bolj skrčilo.

Govorim tedaj s stališča, da je sodobna Evropa misijonsko torišče. Res publica christiana ne obstoja več v nekdanjem smislu. Vse javno in družabno življenje se razvija v smeri proč od Cerkve k idealom Iuliana. Katoličani se kajpada povsod organizirajo na odpor, toda ostajajo v manjšini. Radi bi rešili Evropo, toda uspeh je v božjih rokah. Tudi rimskega imperija niso rešili kristjani v njegovi prvotni obliki, marveč so v kasnejših stoletjih zgradili na njegovih stebrih novo stavbo. Tudi to pot bo krščansvo preživelo sodobno civilizacijo, toda kaj pride za njo, to se ne da uganiti. Medtem pa je treba le resno misliti na splošna, primerna in uspešna sredstva, da se zagotovi katoliškemu bogoslužju bolj stalna materialna podlaga, nego so sedaj veljavni sistemi, da ne bi trpelo še večje škode v prihodnjih nevihtah časovnega razvoja.

Znanstvo.

Socialna filozofija krščanstva.

Ivan Rejec.

(Nadaljevanje).

13. Doslej sem se oziral na krščanstvo kot celoto, v kolikor se udeještvuje kot socialni princip. Stvarnik je to seme položil že v pametno človeško naravo ter ga ojačil v prarazodetju, tej prvi nadnaravni doti, ki jo je človeštvo prejelo od Boga na dolgo pot v svet. Kristus je naposled tudi socialni odrešenik.

A cerkev se oveda, da vsebuje tudi ideje, zakone in naprave, ki bistveno in neposredno pospešujejo ves socialni red. Iz velike množine odberem le nekatere najodličnejše ideje te vrste.

Najplodovitejša je krščanska ideja o Bogu, kakor v vseh drugih pogledih, zato tudi socialnem.

Bog je princip enote v vesoljstvu: zato princip harmonije v fizičnem in moralnem svetu. Od njega, po njem in v njem je snov in sila, duša in telo, duh in narava. Zato je pa tudi Bog vsemu dejstvomani stvari, vsemu teženju in delu človeškemu postavil cilje, katerim se nič ne more odtegovati. A zopet od vseh zemeljskih vrednot nobena ni tako materialna in profana, da ne bi se požlahnila in posvetila, ko se podredi božjim ciljem. Brez prave ideje o Bogu se ne morejo utemeljiti najvažnejši socialni pojmi. Le iz Boga je pojmljiva neskončna cena človeške osebe; brez Boga je beseda o človeškem bratstvu prazna fraza; le v Bogu najdejo koreniko in mero obenem človeška dolžnost in pravica, kakor tudi socialna oblast. Koliko socialne vsebine je le v imenu »Oče«, s katerim smemo zvati Boga mi ljudje — njegovi otroci — njegova družina! — Koliko socialne vsebine ima molitev te družine: Oče naš!

Če bi kdo še dvomil o temeljnem pomenu prave božje ideje za sociologijo, ga opozarjam na zgodovinsko dejstvo, da je prva popularna blodnja o Bogu v krščanski dobi, de izem 17. veka, postala teologija in filozofija klasika liberalnega gospodarstva, Adama Smitha. Deizem Bogu priznava stvarjenje, ne pa vlade sveta in skrbi zanj — odtrgal je svet in posvetno od Boga. Taka filozofija pooblašča človeka k neomejeni samovoljnosti v gospodarstvu, v vsem pridobivanju in izkoriščanju bogastva. Krščanski nauk pa je, da je vse pozemeljsko z naravnimi zakoni na Boga vezano; vsa socialna svoboda se izopači in izprevrže čim se ne podreja najvišjim нравnim smotrom. Teologija modernih liberalnih in marxističnih sociologov je pa bolj ali manj materialistični monizem. Bog je vsota vesoljstva, v kateri izgine vsaka razlika biti in vsaka svoboda dejstvomani. Kulturni razvoj je privesek mehničnega razvoja narave. Ta filozofija je dala življenje Marxovemu historičnemu materializmu.

»Le pod božjim svobodnim in modrim gospostvom razvijajo stvari lastno bit in voljo, odražajo se na njih različne stopinje moči in lepote, grmadijo se ena vrhu druge plasti življenja, ki dopuščajo najbolj mnogovrstno izmenjavo in najbolj realno nasprotje sil«. (J. Mausbach).

14. Iz tega je že očitno, da je le v okvirju krščanske ideje o Bogu mogoč tudi poln pojem človeške osebnosti. Krščanska filozofija pravi, da je »oseba samosvoje bitje umne narave«, po sv. Tomažu »najpopolnejše, kar more pokazati narava«. Um

in volja, spoznanje in hotenje neodoljivo ženeta človeka nasproti absolutni resnici in dobroti, vendar tako, da se z nravno svobodo sam odloča. A kje in kaj je konkretno tista absolutna resnica in dobrota, za katero se intinktivno obrača umna človeška narava kakor magnet k poln in cvet k solncu, če ga tudi oblaki skrivajo? V tej točki se izredno očitno pokaže onemoglost materialistične in vse ateistične filozofije, ki se pokriva le z medlimi frazami, kolebajočimi iz enega ekstrema v drugi: altruizem za občo blaginjo ali nebrzdano izživetje nadčloveka; neomejeni napredek kulture ali pesimistični nihilizem do nirvane itd. Krščanstvo pa daje preprost, a vseobsežen odgovor: absolutna resnica in dobrota je Bog, in le Bog je človeku vrhovni in nujni smoter. Človek potemtakem ni in ne more biti radi nobenega drugega stvarjenega bitja; nobeno stvarjeno bitje mu ni smoter in zato ga nihče ne more smatrati za sredstvo in ravnati z njim kot z rečjo, ki bi bila zanj na svetu. To je »magna charta libertatis humanae«. Če to raztrgaš, druga ne drži. — To je osamosvojitev človeka nasproti vsem stvarem. Človek je sam svoj; le Bog mu je smoter; a tudi Bog ne smoter, ki bi rabil človeka kot sredstvo, ampak smoter, v katerem najde človek vso popolnost in vse blaženstvo. To se pravi: človek je o se b a. Človek živi sam sebi, nobeni stvari. Bogu m o r a ž i v e t i, a p r a v s t e m, da živi Bogu, živi najbolj sam sebi. Za druge m o r a ž i v e t i, a tudi heroično žrtvovanje v ljubezni do bližnjega je le heroična služba Bogu in tako služba lastnemu smotru.

Iz tega osnovnega pojma osebe sledе znaki, kakor zmožnost za samosvest, za svobodno dejstvovanje in nravno odgovornost. Podlaga osebi je umna narava, nositelj pa bitje samostojno v biti in smotru.

Krščanstvo je pa ceno človeške osebe še čudovito dvignilo, proglasivši človeka za otroka božjega, brata Kristusovega, za ud skrivnostnega telesa Kristusovega.

15. Na temelju te filozofije in teologije je krščanstvo ustvarilo nov pravni red, ki je osnovan na priznanju nedotakljivih prirodnih pravic, svobode in časti vsake človeške osebe. Ta sociologija je pokopala suženstvo, ki je cvelo in cvetelo v poganstvu. Suženj je orodje, ne človek. Znan je citat in Varona (De re rustica I, c. 17): Tres partes, instrumenti genus vocale, semivocale et mutum: servi, boves, plaustra.

Krščanska ideja o človeški osebnosti je najprej n r a v n o osvobodila sužnje, nato je nujno sledila dejanska prostost. Danes je krščansko pojmovanje tako globoko prešlo v občo zavest, da si poganškega nazora niti prav več misliti ne moremo. Le v krščanskem umevanju osebe ima globok pomen tudi nauk o enakosti vseh ljudi in njih bratstvu; iz tega krščanskega za-

klada črpa celò socialna demokracija doli do boljšeizma svojo najboljšo inspiracijo: rešitev človeške osebe iz sužnosti kapitala. Toda ta npravna ideja je videti sredi materialistične življenjske filozofije marxizma kakor ogromna zablodla skala brez skladnosti z vso okolico, zato tudi ne bo dajala harmonije družbi, kakršno daje krščanstvo.

16. Novejši misleci nasproti katoliškemu krščanstvu radi naglašajo za bistvo osebnosti izrazito individualno svojstvo in nadaljujejo, da je šele renesansa odkrila ceno osebnosti, dočim je v katoliškem srednjem veku verska in cerkvena enota, narodna in stanovska organizacija absorbirala vso samostojno individualnost. Tako Buckhard, znani zgodovinar renesanse. Podobno glasniki modernega individualizma: Stirner, Feuerbach, Nietzsche, katerim sekundirajo neštevilni leposlovci od Gabriela d'Annunzio na jugu do Strindberga na severu.

K temu je pripomniti, da je že poganska kultura imela razvit čut za individualnost oseb. Le razmotrimo veliko vrsto individualitet pri Homerju in Sofokleju! To so vse kaj drugega kot shematični tipi! Za ilustracijo katoliškega srednjega veka se pa sklicujem na brezprimerno galerijo individualitet v Dantetovi pesnitvi. Ali res more pokazati moderni svet na večje bogastvo značajev? — Navzlic temu čutu za individualnost se poganski svet nikdar ni povzpел do filozofičnega in pravnega pojma človeške osebnosti.

Poganski del renesanse na sklonu srednjega veka je pretiral pojem človeške osebnosti ter skoval za to humaniteto izraz: homo homini Deus. A kmalu mu je odgovoril drug pesimistični ekstrem po Italijanu Macchiavelliju in Angležu Hobbesu: »Homo homini lupus« ter je vrgel človekovo osebnost v plen državnem absolutizmu. Dokumenti o tem so zlasti Hobbesove knjige: »Leviathan« in »Human nature«. Te absolutistične socialne teorije, ki dajejo državi toliko oblasti, da krnižo svobodo osebe ali jo celo po pogansko absorbirajo, se vlečejo preko Hegela do modernih.

Oseba je postala »reč« absolutne države. Komunistični teoretiki so namesto buržoazne države postavili proletarsko, a v socialni filozofiji — z izjemo nekaterih revizionistov — ne kažejo nobenega napredka v smeri, da bi skušali socialni princip res organično doumeti. Žalosten dokument v tem pogledu, je »Prva zbirka zakonov ruske socialistične federativne republike sovjetov«, na Ruskem službeno objavljena l. 1919 in zdaj dobro znana tudi zapadu. V prvem odstavku daje ta zakonik predpise o spisovanju sklada oseb (Personalstandsakten). Krajne oblasti morajo z a č a s n o še beležiti rojstva, smrti, pogrešance, poroke, razporeke in osebe, katere menjajo ime in pri-

imek. A prireditelj zbirke Hoichberg upa, da bo že čez kratko moči opuščati vpise porok, pogrešancev in izprememb na družinskih imenih, »ko se bode namestu rodbinskih imen vpeljalo bolj smotreno in pametno razločevanje posameznih oseb« — namreč z golimi številkami. Bolj razločno pač ni moči povedati, da bo v marxistični vzorni državi oseba potlačena na pa-
 jem gole številke in za kos mašine.

17. Poznavavci moderne filozofije vedo, kako je ta, vključ velikim besedam o avtonomiji in sili osebe, mnogovrstno pripomogla, da se je bolj in bolj izpraznila in razblinila bogata in plodovita krščanska ideja človeške osebe. Monistična metafizika proglašala človeka zgolj za moment v razvoju sveta, za golo funkcijo absolutnega; psihologija aktualitetne teorije in psihofizičnega paralelizma pa razprševa dušo v skupino dejev zavesti brez substancialnega subjekta. Kaj pusti taka filozofija osebi, karu bi jo individualiziralo, a tudi vezalo z večno do-
 broto?

Krščanstvo je vedno smatralo za svojo najbistvenejšo nalogu pravno usovrševanje človeških oseb. »Bodite popolni, kakor je vaš oče v nebesih popoln«. Ta Kristusov klic je vzbudil svetnike. A takoj treba naglasiti, da so naiplemenitejše svetniške osebnosti tudi s socialnim vplivom silno daleč segle v času in prostoru: Bazilij in Avguštin. Benedikt in Frančišek, Bonifacij in Metod, Ignacij Lojolski in Vincenc Pavlanski, Klara Asiška, Katarina Sienska, Terezija iz Španske. Iz 19. veka naj le imenujem Ozanama, Bosca, Kolpinga. V svetnikih ima cerkev sijajne priče svojega socialnega poslanstva.

H koncu tega odstavka kratko kritično opomnjo! Zakaj danes katoličani vendarle v osebni kulturi često zaostajamo za posvetnjaki? Zato ker ti poslednji iz svojih vrelov — najsi že bodo manj vredni — pijejo s polnimi požirki, katoličani pa religiozne zanemarjamo. Odtod naša pogosta plitvost in slabost.

Od človeške osebe bi bilo naravno preiti k razpravi o družbi in njeni oblasti. A ne utegnem ker je ta predmet preobsežen in nič ne koristi, če bi se ga le povrhu dotaknil.

18. Ne morem se pa ustaviti miku, da ne bi posvetil še nekaj besed načelu odločno krščansko, a v našem poliberarjenem času močno pozabljeno in celo zaničevano, tistemu krščanskemu načelu, ki veže v popolno enoto harmonije in smotra naravo in nadnaravo, sveto in posvetno, duha in snov. To načelo je izmed najvplivnejših vodil cerkvenega življenja in dejstvovanja. Kakor duša, ki je od zgoraj izišla, rabi fizičnega telesa, da skupaj z njim sestavi substancialno enoto človeka, tako milost in vsa nadnaravna resnica pousod išče in najde materialnega substrata, da ga prešine in dvigne v duhovne sfere. Niso slučajni, ampak iz bistva krščanstva potekajo histo-

rična dejstva, da je bogoslovje v vseh časih budilo filozofijo, da je mistika negovala kulturo notranje narave do take globine, kakršno moderna občuduje na Auguštinu, Bernardu, Frančišku, Ruysbroeku, Suso-tu, Tomažu Kermčanu, na sv. Katari-
ni in Tereziji. Prav tako ni slučajno, ampak nujno poteka iz tega rodovitnega krščanskega načela, da je liturgija vedno najbogateje oplojevala umetnosti, da je meni-
ška askeza kar najbolj spopolnila in k časti povzdignila telesno delo, da je kdaj menih v Evropi gozde krčil, kakor še danes misionar v Afriki in drugod navaja divjake k civilizaciji. Po istem načelu je bilo nujno da je poleg cerkve vstala šola in se priredil trg za kupčijo, da so krog škofij in samostanov vznikla cvetoča kulturna ogišča, da se je najvišja katedra vere — papeštvo — obdalo s korono univerz križem Evrope i. t. d.

19. Kako daleč je posegalo to prepletanje božjega in po-
svetnega v enotni krščanski kulturi srednjega veka, je sila za-
nimivo pokazala nedavno objavljena knjiga historika Nik. Pau-
lusa: *Der Ablass im Mittelalter als Kulturfaktor*. Referent v
Theol. Rev. pravi o vsebini: Razprava se bavi z odpustki
v cerkvene in posvetne namene. Po vrsti se obravnavajo od-
pustki za gradbo cerkvá, bolnišnic, dobredelnih zavodov; od-
pustki za treugo Dei in križarske vojne, za gradbo mostov,
cest, luk in trdnjav, za kolonizacijska podjetja, za cehe, mon-
tes pietatis, strelska društva. Predmet torej ni samo zanimiva
študija ob odpustkih srednjega veka, ampak tudi o social-
ni in gospodarski zgodovini tiste dobe. — Danes te reči o-
skrbuje država z davki, v veliko težjih minulih časih jih je
cerkev oskrbovala — z odpustki. To dejstvo bi morali malo-
bliže poledati tisti srednješolski profesorji zgodovine, ki se
radi obregajo ob »prodajo odpustkov«.

Naturalizem in liberalizem sta uspela, da sta v moder-
ni dobi kar najbolj izločila sveto in božje iz panog zemelj-
ske kulture. Ta laicizacija se je dosledno izvršila v gospodar-
stvu in politiki v šoli, znanstvu in umetnosti, in pač tudi, že v
družinah in srcih. Nasprotno težnje so zlasti pri nas Sloven-
cih na slabem glasu in takoj dobe žig klerikalizma. No, mo-
derna je močno izrinila cerkev in religijo iz kulturnih panog, a
ves tisti prostor je obilno zajel liberalizem, zlasti najlepši nje-
gov cvet, ki je židovstvo. Evropa je že take usode, da ji
mora vladati Kristus ali pa židovski kapital.

20. Iz istega načela, da je vse božje in za Boga, duh in-
snov, poteka tudi nežna in veličastna kršanska charitas-
dobrodelnost, ki teši bede in trpljenje. Ker pa trpljenje naj-
bolj zadeva človeško telo, zato se dobrodelnost briga za reši-

tev teles, ki so posode dušam. Trpljenje je sicer dragocena vrednota v moralnem božjem redu, a le božja pravica je, pošiljati ali pripuščati trpljenje v očiščevanje in poskušnje. Človek sme kaj takega le, v kolikor ima oblast namestu Booa. Sicer pa je človekova naloga, boriti se zoper kraljestvo trpljenja s potrpežljivostjo in dobroteljnostjo. Ta zgled je dal Kristus, cerkev ga posnema v vseh časih.

Cerkev pozna sve, njegovo zlo in troljenje v celih globinah, tako kakor ga je Kristus poznal. Zato je je tuj vsak površen in varljiv optimizem. To poznanje jo usposablja za vzgojo narodov in prav tako za velepotezno socialno delo med narodi. O tem predmetu je napisal mnogo lepega sloveči pedagog V. Foerster v knjigah: *Autoritaet u. Freiheit* in pa *Sex.-Ethik u. Sex.-Paedagogik*. Po možnosti popolna socialna pravičnost lahko ublaži velik del bede na svetu in pripravi tudi najpripravnejša tla za uspevanje npravne popolnosti v človeški družbi. V tem smislu je prosil Boga že inodri v stari zavezi: *Paupertatem et divitias ne dederis mihi!* Da bi čuvala socialno pravičnost, je cerkev brez strahu posegala tudi po strogih represivnih zakonih zoper obrestovanje in židovstvo, ter mnogovrstno ščitila delo in njegov plod. A tudi vsak najbolj popolni družabni in gospodarski red bo vendar še rabil dopolnitve po ljubezni do bližnjega in po krščanski ponižnosti. Vedno bodo potrebna taka dela in taki stanovi, ki ne bodo dajali zadovoljnosti srcu, ki ne pozna ponižnosti. V tej točki je ne precenljivo zdravilo zgled Kristusa, božjega Sina, ki »je prišel streč, ne pa strežbe sprejemati — ministrare non ministrari«. A prav tako je potrebna ponižnost visoko stoječim in bogatim ako naj ne vstane med temi in onimi nepremestljivo nasprotje. Tudi bo vedno ostalo na svetu toliko bede in trpljenja, da bo potrebna krščanska charitas. Kako lepa je ta v pravi ponižnosti, kako mogočna v svojem zanosu. Berite tišto sceno v Iøergensenovem Frančišku Asiškem kako gre ta prvič gobavim streč; ali pa se vtopite v življenje sv. Elizabete Turinške, tolažnice vseh vrst siromakov! Tudi 19. vek ima pokazati odlične junake krščanske ljubezni do bližnjega, naj navedem od tako mnogih le p. Damiana de Venster, ki se je na otoku Molokai skozi 13 let žrtvoval za oskrbo gobavih dokier ni sam umrl za to kugo (+ 1889). Našel je že več posnemavcev. — Najodličnejši organizator dobrotelnosti v 19. veku pa je Francoz Frider. Ozanam, začetnik vincencijevih konferenc. — To je da mora biti dobrotelnost le dopolnilo čim boljše socialne pravičnosti, a je potreben in prekrasen cvet krščanstva. Če se včasih tudi v krščanskih socialnih vrstah

dobrodelnost s prezirom opravlja, to ne priča krščanskega, marveč naturalističnega duha.

21. Eden osnovnih elementov socialnega principa je delo. Človek gospodar sveta, a le po delu. Potrebe se oglašajo vedno znova, zato treba neprestanega dela, da si osvajamo dari prirode ter nadomeščamo porabljene reči. Brez ustrajnega dela se človeštvo ne ohrani, narava ne osvoji, ni razvitka ne napredka niti za posamnika niti za narode.

Škof Dupailoup pravi nekje: Krščanstvo je izvršilo tri čudovite reči: naučilo je zakon dela, spravilo je delo k časti in naredilo je deo svobodno.

Že sv. pismo naglašja osnovne nauke o delu. »Kdor noče delati, naj ne je« (2. Tess. 3, 10), a tudi: »vsak delavec je svojega plačila vreden«, (Mat. 10, 10). Zakon dela velja za vsakega človeka, ki je sposoben za delo, in sega tako daleč kakor zakon smrti, saj je Bog oba zajedno objavil: »V potu obraza boš jedel kruh, dokler se ne vrneš v prah, iz katerega si vzel«.

Uprav način, kako je cerkev ta zakon socialno uporabila, je zopet odlična priča za njeno socialno-organizatorično sposobnost. Delo ni samo telesno delo, tudi duh vrši potrebno in plodno delo. Če tako shvačamo delo v najširšem smislu: vse suotno udejstvovanje osebe, duševno in telesno, tedaj se javlja delo ne le kot obči zakon za celoto človeštva, ampak tudi kot individualen zakon, ki obveže vsakega posebe, kogar ne izgovarja starost, bolezen in podobno. Na tem temelju je cerkev organizirala socialno diferencirana zvanja (voklice) kot božje službe, vse, od najvišje do najnižje. Papež in kmet po svojem. Vsi služijo »in Domino« — kakor se izraža sv. Pavel — nihče ni sam svoj gospod, vsi so božji; a božji zacesar sta v božji službi po svojem zvanju, kakor obrtnik in kon je tudi neprekršna mera službe, dolžnosti in pravic. Pri Bogu je zaščita tako papeške in cesarske oblasti, kakor tudi zaščita najnižjih — vdov in sirot. To pravno-pravno pojmovanje službe in dolžnosti je eden izmed osnovnih tečajev, ki je nosil harmonični red krščanske družbe.

Vrhu tega je bila zaščita obrtnega dela učinkovito izvedena v stanovskih organizacijah celov, katere zove sloviti nacionalni ekonomist Schmoller: »eine Friedensstation in dem grossen weltgeschichtlichen Kampf zwischen Arbeit und Besitz« — postajo, kjer se je odpočila velika svetovnozgodovinska borba med delom in lastjo.

Zaščito dela je namerjala tudi sloveča, po liberalizmu tako zelo obrečena zakonodaja cerkve zoper obrestovanje. Ta se je vlekla skozi vso kanonično zakonodajo ter se ponovila še

na 5. lateranskem koncilu kratko pred reformacijo. Samo posojilo brez vakega dela in brez vakega tveganja izgube ne sme prinesiti nobenega dobička. S strogim zabranjevanjem obresti je cerkev s čudovitim intuitivnim umevanjem najglobljeja socialno-ekonomičnega problema hotela zavarovati delu ves njegov plod ter očuvati kar najbolj nedotakneno enoto dela in kapitala.

To je le par potez iz velike in mnogovrstne slike o delu, ki jo razvija krščanska sociologija. A kdor je malo vaje temu problemu, razume, koliko socialnih in ekonomičnih vrednot vsebujejo te poteze. Danes je večina teh vrednot — razvalina. Zato je socialno vprašanje tako akutno kakor le kedaj. — Rušenje krščanske družbe je začelo pri vrhu — na knežjih dvorih, ko so vladarji jeli tolmačiti in rabiti svoje pravice po kodeksu rimskega pogankega prava. Zgled vladarjev in naraščajoča množina bogastva sta koncem srednjega veka razvezala pohlepnost, ki je razbila stari gospodarski red in staro vero ter odrinila staro cerkev, ki je bila čuvarica enega in drugega. Tako sodi Anglež Hilaire Bellor v knjigi »Europe and the Faith«. Ž njim se strinjajo tudi nekatoliški zgodovinarji ekonomije n. pr. Sombart in Ashley. Ta poslednji je zapisal: »Večinoma je bila samopašnost posameznikov, radi katere se je upropastil vezani gospodarski red — bil je tisti duh sebičnosti, ki se je v 16. veku tako mahoma pojavil, ki je — naj si kdo razlaga kakor hoče — prav ob tistem času mnogo odločneje prodril na dan, kot kdaj koli poprej, tako da ga treba skoro smatrati za objavo nove gospodarske sile.«¹

22. V krščanskem gospodarskem redu je delo doseglo čast, kakršne ni imelo pri poganih. Zgled Kristusov in svetnikov, zlasti pa življenje starih benediktinskih redovnikov, razstresenih po vsej Evropi, je v tem pogledu izvršilo čudeže. Vsaka kulturna in gospodarska zgodovina nudi o tem sijajnih podatkov. Vkljub temu pa je krščansko naziranje protivno mehaničnemu izenačevanju stanov, tistemu niveliranju in egaliziranju, ki ga naglašajo marxistični socializem, a kaže bolj materialistično-mehanično kot pa organsko shvačanje družbe. Dejstvo je, da v delovnih sestavih niso vsa področja enakega pomena in enake veljave; poleg dobrega in potrebnega je tudi boljše in za splošnost imenitnejše. Zato pozna krščanska etika poleg *iustitiae commutativae*, ki prisojajo *sum cuique* v smislu polne enakosti, tudi *iustitiam distributivam*, ki poštevajo stopinje primernege. Vkljub vsemu prizadevanju za socialno pravičnost se ne bo nikdar posrečilo na svetu, da bi se popolnoma odstranile razdalje med stanovi. Izobrazba pravna in kulturna politika, različna zmož-

nost spolov, sreča in nesreča — vsi ti pogoji bodo vedno vzdrževali socialne razlike. Zato bo socialna pravičnost — kakor gori rečeno — vedno rabila dopolnila ponižnosti in u-smiljene ljubezni.

23. Prizadevanje za o s v o b o d i t e v d e l a je zopet zla-ta stran v zgodovini cerkve. Ročno delo in nekaj celo duševno delo je bilo pri poganih le opravilo sužnjev. Zoper ostanke prave sužnosti se cerkev do danes ni nehala boriti. A opozarjam na manj uvaževano vztrajno njeno prizadevanje skozi ves srednji vek, da bi omilila tudi razmere kmetskega t l a č a n s t v a ali ga spremenila v polno svobodo. O tem predmetu daje cerkvi sijajno spričevalo zgodovinar (žid) Sugenheim. V srednjem veku je bil neznan pojem »delavnega trga«, ki ga je nazaj uvel liberalni kapitalizem, trg kjer se išče blago »delo« in prodaja blago »delovna moč«. Kakšne odlične prizore zaslužjenega delavstva nam je nudila vojna o podobnih — če ne slabših — poročajo iz komunistično organizirane Rusije — Poznavavec problema se zopet ove, koliko načrtov in teženj moderne sociologije se odvarja pri tej točki »razmerje delavca do delodajalca«.

Maksim Gorkij je napisal novelo: Potepuh. To pripoveduje kuščanskega družabnega reda, marsikatera nova oblika se bo izkazala za potrebno in plodovito. Vendar vseh ostrin življenja ne bomo odstranili. Končno se mora vsak človek — zlasti pa če je večji trpin — ozirati tudi proti nebesom z besedami sv. Stanislava Kostke: Ad maiora natus — in pa z onimi sv. Alojzija: Quid hoc ad aeternitatem? Brez pogleda v večnost ostaja vse človeško življenje nerazvozlana tragedija.

Moral bi še govoriti o družini in državi, o oblasti in svobodi in njej razmerju, o zasebni lasti, da bi predočil vsaj poglobitve ideje in oblike socialnega principa, kakor ga pojmuje krščanstvo. A ne utegnem. Moj čas je pri kraju.

Govorim vam o idejah in idealih. Toda — li sploh kaj veljajo ideali? Skepsa in materializem sikata, da nič. Tak materializem je utelešen tako v liberalizmu kakor v marxističnem socializmu.

Maksim Gorkij j napisal novelo: Potepuh. Tu pripoveduje vagabund Promtor zgodbo svojega življenja. Vmes pove tudi naslednje stavke:

»Vedite, prišel sem jako zgodaj in skoro neopaženo do tega le spoznanja; ali živiš tako ali drugače, umreti moraš vendarle! Čemu se tedaj bojevati sam s sabo? Čemu se za lasi vleči na desno, ko pa narava z vso silo hoče na levo? In teh ljudi, ki se neprestano trgajo na dva kosa, ne morem prenašati.

Stremim: --- prav! tisti — po usovršeni samega sebe.... Čemu? Zakaj? Kako?... Usovršiti se, to je smisel življenja, pravi on. — No, tega ne razumem! Požlahtniti drevo, ima smisel; cepi se, da rodi in da se končno predela za oje ali rakev ali za kakšno drugo pripravo. Ti pa hočeš sebe usovršiti — no, to je tvoja reč: toda povej mi, kaj prav zaprav hočeš od mene in zakaj me vsekakor hočeš spreobrniti. — Ker si žival, pravi on, in ne iščeš smisla življenja. — A ta smisel sem vendar našel, če sem res žival in me zavest mojega živalstva ne teži. — To je napačno, pravi on, zakaj če prideš do spoznanja, se moraš poboljšati. — Toda jaz vendar živim v miru sam s sabo in moje mišljenje in moje delovanje sta eno in v polnem soglasju. — To je, pravi on, podlost in cinizem!.... In tako kvasijo vsi odkraja! Spoznam, da lažejo in so povrhu neumni, in moram jih zaničevati, ker poznam ljudi. Ako se vse, kar je danes umazano, podlo in zlo, jutri proglasi za čisto, pošteno in dobro, tedaj postane vsa ta svojat brez sledi samozatajevanje: jutri vrlo poštena, čista in dobra. Le eno jim je za to potrebno: svojo bojazljivost morajo za kratko časa potlačiti — nič drugega! To da je ostro, pravite? Nič ne de! Bodi ostro, a je pravilno. Moje prepričanje je že tako: ali Bogu služiti ali hudiču. Pravi lopov je boljši od slabega poštenjaka. Je črno, in je belo — oboje zmešano dá umazano. Jaz sem svoj živ dan srečal le slabe poštenjake.... To je da šem nalletel tudi na ljudi, ki so bili res po naravi dobri, a take je redko najti in le zmaj mesta... Sicer pa: vrag vzemi obojne skupaj — dobre in slabe!

Sicer pa, ali veste kaj so ideali? To so samo hodulje, ki so jih takrat iznašli, ko se je človek kot žival skazil in začel po zadnjih nogah pokoncu hoditi. Ko je dvignil glavo od rjave zemlje, je zagledal nad sabo svetlo nebo, in njegov blesk ga je premamil. In v svoji neumnosti si je rekel: dosežem ga! Od tačas hodi na hoduljah po zemlji in z njih pomočjo se še do danes drži na zadnjih nogah.

To je odkrita beseda materializma, ki je danes tako razpisen. Nasproti temu je dejstvo, da je človeštvo vedno zmatralo za svoje najboljše zaklade: Boga, pravico, ljubezen, resnico, svobodo. Lehko jih imenuješ ideale ali hodulje: toda kjer so, tam je resnična kultura, kjer jih ni, je barbarstvo, slabše od barbarstva — živalstvo! To je da: če koga več ne teži, da je žival v njem deloma ali celoma zavladata — da govorim s potepulhom Promptovom — ta bo malo maral za te idealne dobrine. Le to je sreča, da so Promptovi izjeme, ne pravilo med ljudmi. Ko bi res kdaj postali pravilo, se je bati, da bi po hoduljah hodeči dvonožec človek res postal »skažena žival«... in da bi od sebe vrgel tista »hodulje«, s kojih po-

močjo se zdaj še obrača proti svetlemu nebu... da bi se tedaj pogreznil niže od živali. Zakaj gorje človeštvu, če bi ga res kdaj osvojilo prepričanje, da je vse teženje in stremljenje sama gola borba za to, da uteši lakota, lakota hruha in spolnosti. Taka filozofija pa leži na dnu materialističnega shvačanja zgodovine pri marxizmu. Vodilna misel Marxovemu sestavu je: Zgodovina kake dobe ni določena po njenih idealnih vrednotah, ampak po ekonomičnih procesih, borbah in osvojitvah tiste dobe. Po Marxu je človeška zgodovina zgolj zgodovina gospodarske produkcije, oziroma zgodovina slojnih bojev. Od sodobnega ekonomičnega stanja družbe je potemtakem odvisna ne samo vsa politična in socialna sestava, ampak tudi vsa »ideološka vrhna stavba, namreč pravo običaj, pravnost in vera.

A ta materialistična filozofija zgodovine ne drži. Človeška zgodovina ni samo zgodovina gospodarstva, ampak vsaj toliko tudi zgodovina idej. »Človek ne živi samo od kruha, ampak...

Psiha posameznikov in psiha mas je določujoče posegala v zgodovino. To je da človek z nogami na zemlji stoji a, glavo in dušo vedno k nebu obrača. In ni neumnost, ampak ravno nasprotno, ako si človek pravi, da bo tisto, na kar misli pri pogledu na »nebesa«, res tudi svojil s poštenim stremljenjem in odbojenjem. Duh božji mu priča v prsih, da ne iztesa zaman rok po idealu, ki ga je Kristus izrekel: »Bodite popolni, kakor...

To je da: treba je z vso silo krmiti na dno, zakaj narava tišči z vso silo na levo. Ali bolje reči: narava tišči z vso silo navzdol, proti živalskemu. Človek ni narave dober. Dobroto doseže in ohrani le z bojem.

A boj ni zaman! V razpravi sem opetano pokazal, da so ideali vredni žrtev. Te žrteve ne prineso le osebnega, ampak tudi socialni blagoslov, ki je stoteren in tiščeren. Vojska je zlasti Slovanom na Primorskem uničila stotere socialne tvorbe, ki bi bile vredne mnogo daljšega življenja. Da jih iz grobov zbudite v novo in trajn življenje — to bo lepa naloga Vas mladih.

Cerkev in fašisti v Julijski Krajini.

Trzaško - koperska škofija.

Novi Sv. Anton, Trst.

Meseca septembra 1920 so v cerkvi sv. Antona Novega neke nedelje napadli fašisti slov. duhovnika na prižnici in mu žugali z revolverjem. Z njim je bil en karabinijer in 1 ardit. Leti so glasno kričali v cerkvi. Med verniki je nastala velika panika.

Tržaški župniki, pozvani od fašistov, so že večkrat zahtevali, naj se služba božja slovenska v tržaških cerkvah odpravi; v katerih se vrši že stoletja. Nad njo visi vedno Damoklejev meč.

Škedenj, Trst.

V tej župniji je zunaj na polju cerkvica sv. Pantaleona, to cerkvico so italij. vojaki kar okupirali in jo spremenili v hlev.

Sv. Križ, Opčina.

Dne 12. maja 1921 so fašisti žugali Andreju Furlan in ga pozvali, naj zapusti župnijo, sicer da ga odstranijo s silo. Na dan volitev (15. 5. 1921.) so fašisti župnika pretepli.

Repentabor, Tomaj.

Župnik Josip Krančič je pobegnil v Jugoslavijo iz strahu pred fašisti.

Klanec, Dolina.

Župniku in prodekanu Emiliju Šaselj so fašisti v tednu po beli nedelji 1921, ukazali, naj slovesno v cerkvi proslavi aneksijo, naj odstrani slov. napise na križevem potu, naj da zbrisati stari grb na stropu v presbiteriju, v katerem da se nahajajo slov. barve, (to so fašisti potem storili sami), sicer da pridejo po preteku osem dni pregledat cerkev in da potem zažgejo cerkvo in farovž, župnika pa spodijo, ako ne izvrši, kar mu je bilo ukazano.

Prepovedali so župniku pridigati v slov. jeziku in mu naložili, da mora zanaprej pridigati v ital. jeziku, čeprav so v župniji (1000 duš) sami Jugoslovani, pritepenec je občinski gerent in mladi gozdar, oba imenovana od ital. vlade.

Dne 14. maja 1921 ob 5. pop. je prišlo več fašistov v župnišče, kjer so vse prevrgli in razmetali po tleh, spise, knjige, perilo, obleko itd. Varovali niiso nič. Župnik je bil odpotoval že ob 1 pop. v sosednjo župnijo, kjer je moral ostati 4 dni. Župljani so bili binkoštni praznike brez službe božje. Na dan volitev (15. 5. 21.) so fašisti vrgli pred farovž bombo, ki se je razletela.

Borit, Dolina.

V nedeljo dne 24. apr. 1921. je prišla v Borit skupina tržaških fašistov. Ob 11½ so šli v zvonik župne cerkve in začeli zvoniti. Cerkovniku, ki je pritekel gledat, so žugali s smrtjo. Bili so seveda oboroženi z revolverji.

Boljunec, Dolina.

Dne 9. maja 1921 so fašisti siloma vdrli v župnišče in je preiskali. — Istega dne so vračaje se v Trst napadli na cesti v Boritu župnika Fr. Cvejna, ga insultirali, mu grozili z revolverji in ga hoteli odvesti seboj.

Ricmanje, Dolina.

Dne 15. 5. 1921. so fašisti vdrl v župnišče, kjer biva 79letni župnik Josip Sancin. Župnika so na razne načine nadlegovali, mu prebrskali stanovanje in mu odnesli za 20 kg »Edinosti.«

Volosko, Kastar.

Župnika in prodekana Šimeta Defur so že meseca marca 1921 pregnali fašisti, večkrat so napadli župnišče in na župnika streljali, ki je bolehen, se ne more vrniti domov in mora bivati v sv. Križu blizu Kastva.

Lovran, Kastav.

Fašisti so pred Velikonočjo župniku Antonu Košir toliko časa grozili s smrtjo; da je moral ostaviti župnijo. Vrgli so v farovž tudi bombo, ki se pa na srečo ni razletela. Župnija ima okoli 4000 duš, od teh samo neznaten del v sedežu župnije govori italijansko, drugo prebivalstvo je hrvaško.

Mošćenice, Kastav.

Na dan političnih volitev 15. 5. 1921. je vdrla gruča oboroženih fašistov med službo božjo v cerkev ter z divjim krikom izgnala prestrašene vernike ter razbila razne cerkvene predmete. Nato je tolpa naskočila župnišče, razbila vrata, okna, slike, zrcala ter sežgala važne cerkvene spise. Škoda povzročena cerkvi in župniku znaša 10.000 lir. Ob tej priliki je zmanjkalo v župnišču večja svota srebrnega in papirnatega denarja, veliko obleke, mnogo perila in drugih predmetov. Župnik Ivan Žiganto je moral pobegniti. Župnija, ki šteje 2500 duš, je ostala brez dušnega pastirja.

Volosko, Kastav.

Dne 5. 6. 1921. se je vršil pogreb bivšega pazinskega župana dr. Šime Kureliča na voloskem pokopališču. Tu se ni smelo govoriti pokojniku v slovo, kakor je to običaj ob takih prilikah. Vso pogrebno slavnost so nadzorovali oboroženi fašisti.

Vranja, Kržan.

Župnika Ivana Ujčić so karabinerji aretirali in je bil zaprt več dni v Pazinu, ker je imel na stanovanju nekega učitelja, ki so ga preganjali radi nekega pregreška. Župnik je bil popolnoma nedolžen. Izpuščen iz zapore je moral pobegniti pred fašisti. Župnija Vranja in Boljun (to poslednjo je župnik oskrboval ex-currendo); 1700 duš, sta ostali brez dušnega pastirja.

Žminj, Pazin.

Vpokojeni župnik Just Filiplič, edini duhovnik v Žminju, župniji, ki šteje 4800 duš, je opravljaj službo do prihoda novega župnika. Pred veliko nočjo 1921. so prišli fašisti, ga naložili na voz in ga odpeljali v njegov rojstni kraj Linda, toda tudi od tamkaj so ga pregnali in je moral pobegniti v Jugoslavijo.

Tinjan, Pazin.

Župnik Josip Kraljič je moral nagloma pobegniti medtem, ko je v postu 1921. pomagal spovedovati v sosednji župniji Kringi. Prišli so fašisti, mu intimirali, da se mora takoj odstraniti, sicer da ga ubjejo. Nato so odšli ter napadli župnišče v Tinjanu, zmetali na ulico vse župnikovo pohištvo, iztočili po tleh več hektolitrov (20) vina, kar niso uničili, so pokvarili. Župnik ima škode okoli 70.000 lir. Župnija broječa 1900 duš, je ostala brez duhovnika.

Kuneja, Pazin.

Dne 6. maja 1921 so fašisti napadli župnišče v Kuneji, zmetali župniku upravitelju Natalu Milanoviču vse pohištvo na cesto, iztočili po tleh 20 hl vina cerkvenega in od župeupravitelja, istega pretepli, ga nato aretirali in odpeljali v Pazin. Župnija, broječa 1300 duš, je ostala brez dušnega pastirja.

Sv. Peter u Šumi, Pazin.

Dne 8. maja 1921. so fašisti zaukazali župniku Liberatu Slokovič, da mora v dveh dneh zapustiti župnijo in da se ne sme vrniti 4 tedne, sicer se mu zgodi, kakor župniku v Kringi. Župnik se je moral udati sili. Župnija — 1300 duš — je ostala brez dušnega pastirja.

Žminj, Pazin.

Friderik Glavič, župeupravitelj v Žminju, kjer je vse prebivalstvo razun par družin, hrvatsko, je moralo na zahtevo občinskega gerenta in na zapoved trižaškega škofa nehati na cvetno nedeljo s hrvatskim jezikom v cerkvi. Ko je začel peti molitev pri blagoslovu oljk po latinsko, mesto po hrvatsko, so vsi ljudje šli iz cerkve. Posebna denutacija in radi tega silja protestirat k škofu v Trst in ta je za veliki četrtek, petek in soboto dovolil zopet hrvatsi jezik v službi božji. Žminj ima okolu 4800 duš in med temi je komaj 10—15 italijansko govorečih družin, večinoma renegatov: Godina, Susich, Petech itd.

Buzet.

Sredi posta 1921. so neke noči fašisti skozi dve uri napadali župnišče, v katerem biva župnik in dekan Ivan Flego in so hoteli vdreti. Streljali so v župnišče, seveda vpričo kr. karabinerjev in finančnih stražnikov. Pretili so župniku s smrtjo.

Savinjak, Buzet.

Prve dni maja 1921. so fašisti napadli cerkev. Vdrli so v zvonik, razbili tri napise, med temi enega staroslovenskega iz leta 1557. Na vprašanje, zakaj to delajo, so odgovorili, da počenjajo to »per ordine dell'autorità e dei fascisti«.

Vrh, Buzet.

V noči 10. 5. 1921. je deset oboroženih fašistov navalilo na župnišče na Vrhu. Župnika Frana Peršiča so neusmiljeno pretepli in ga odvedli v Buzet, kjer so ga zaprli. Knjige so mu sežgali, in pustili so ga čez tri dni. Drugi dan je sedem fašistov odklesalo napis na zvoniku ter dva krasna napisa na cerkvi sv. Antona, katerih eden je bil glagolski. V župni cerkvi so pokvarili križev pot. Vse knjige, razun mašnih, so na trgu sežgali.

Draguč, Buzet.

Župeupr. Vinko Žigulič je moral pobegniti pred fašisti. Pretili so mu s smrtjo; odšel je, ne ve se kam. Župnija 1100 duš, je ostala brez duhovnika.

Topolanc, Oprtali.

Sodnija v Bujah je večkrat pozvala kaplana Frančiška Žužek pred se radi izmišljenih zločinov ter ga šikanirala na razne načine.

Ždrenj, Oprtali.

Dne 4. maja 1921. je prišlo v Ždrenj 20 oboroženih fašistov. Dospevši tja, so naskočili farovž. Napovedali so župniku Šimi Červarju, da mu bodo preiskali župnišče in cerkvene prostore. Župnik se je moral udati sili in pričela je preiskava. Fašisti so začeli v farovžu razbijati in pustošiti. Vrgli so pohištvo skozi okno na cesto. Zmetali so iz stanovanja vse župnikove knjige in jih s pohištvom vred zažgali na cesti. Nato so fašisti zahtevali, naj jim župnik odpre župni urad in blagajno občinske posojilnice in hranilnice. Vse so razmetali in prevrgli. Ko so odhajali, so mu napovedali, da še enkrat obiščejo župnišče in da bo imelo to zanj še hujše posledice. Župnik in njegova mati — oba boleha — sta se med omenjenim dejanjem onesvestila.

Dne 14. maja 1921., na binkošno soboto, dan pred polit. volivami so fašisti izpolnili svojo obljubo. Osumili so župnika.

da hujška ljudstvo proti ital. državi. Tega dne so prišli karabinerji, aretirali župnika po dovršeni službi božji, ga odvedli najprej v Oprteli, kjer ga je ital. prebivalstvo insultiralo in zlostavljalo — izbili so mu divjaki tri zobe — karabinerji so ga bili po obrazu in ga pretepali. Pred razdivjano množico so ga prisilili, da je poljubil ital. zastavo, vrgli so ga tudi v mlakušo in ga nato odvedli v Motovun, v sodnijske zapore, kjer je bil zaprt 39 dni in si je moral sam plačevati hrano, za kar je moral dati okolu 800 lir. V zaporu so ga na razne načine terorizirali. Dokazati mu seveda niso mogli ničesar in dne 21. 6. 1921. so ga izpustili na svobodo. Med tem časom so bili župljani — 1700 duš — brez duhovnika.

Rižan, Koper.

Dne 4. maja 1921. je vdrlo šest fašistov v župnišče, ravno ko so bili župnik in njegova roditelja pri kosilu. V kuhinji so vse razbili, kar jim je prišlo pod roko. Nato so šli v župno pisarno ter uničili vse matrice in knjige; župniku so ukazali, da ne sme več slovensko pridigovati niti moliti, čeprav je župnija izjemši par ital. družin, izključno slovenska.

Pomjan, Krkovec.

Na vnebohod 5. 5. 1921. so fašisti prišli v Pomjan, vdrli v cerkev s klobuki na glavi ob času popoldanske službe božje, kričali, kleli, razbijali in delili glasovnice med ljudi. Po blagoslovu so iskali župnika Avguščina Zlobec, ta pa je še pravočasno odpotoval, da se mu ne zgodi kaj hujšega. Župnija — 1000 duš, je ostala več časa brez župnika.

Krkavec.

Štirideset fašistov se je 11. nedeljo po Veliki noči pripeljalo iz Pazina v Krkavec. Ukazali so častnemu kanoniku, župniku in dekanu Mateju Šrbec, da ne sme pridigovati slovensko, čeprav bivajo v župniji sami Slovenci. Vzeli so mu slovenske knjige, oznanila, pečate in tudi srebrno uro da ga še bolj ustrahujejo, nastavili so mu na prsi nabit revolver. Rekli so mu, da se vrnejo čez 10 dni in da tedaj ubijejo njega in njegovo služabnico, če ne izvrši, kar so mu ukazali. Udarili so ga tudi po glavi.

Osa.

Dne 7. maja 1921 je prišlo več fašistov k župniku Fr. Malalanu in zahtevalo, naj jim izroči 5000 jugoslovanskih glasovnic, ki da jih je prejel. Prebrskali so vso hišo, a našli niso nikakih glasovnic. Pred odhodom so pred farovžem streljali in kroglja je zadela župnika v nogo.

Mavraž, Osp.

Župniku Petru Švegelj je moral škof. ordin. v Trstu dati odpustnico vsled terorja fašistov. Že ob prihodu ital. armade ob zasedanju teh krajev novembra 1918 je moral pobegniti.

Pazin.

Trije jugoslov. patri F. S. min. S. Frančiska so bili izgnani iz samostana v Pazinu, nadomestili so jih drugi ital. patri.

Draga, Dolina.

Na praznik Sv. Reš. Telesa 26. 5. 1921 so fantje napravili v obližju cerkve šotor iz vej, pod katerim se je nahajal oltar za evangelij, dekleta so šotor okrasile s cveticami in ga pokrile z modrim papirjem. Karabinerji so dali strgati doli ta papir, češ, da je to jugoslovanska barva. Procesijo so spremljali karabinerji z nabitimi puškami — seveda ne za parado — pri blagoslovih niso niti poklekli niti se odkrili, radi česar se je ljudstvo silno pohujševalo. Po končani procesiji sta karabinerja strgala s križa venec iz umetnih cvetic raznih barv, ga obesili križenoscu okoli vratu, ga odvedli v Klanec in tam zaprli. Na zahtevo matere so crožniki dečka, križenosca, še istega dne izpustili na svobodo, a venec so prinesli kapelanu nazaj dne 31. 5. 1921 in sicer močno poškodovan, tako da ni več za rabo.

Župnija in dekanija, Draga - Dolina.

Ta dogodek je nekdo opisal v »Eđinosti«. Drugi dan so prišli karabinerji z listom v roki k g. kapelanu Josipu Knavsu in ga pozvali, naj prihodnjo nedeljo razglasi raz lece, da se javi karabinerjem tisti, ki je pisal v »Eđinosti«, kar jim g. kapelan seveda ni obljubil.

V noči 3. junija 1921. je po noči večja tolpa neznancev napadla farovž v Dragi, ki stoji na samem, razbila okna in streljala v notranje prostore. Kapelan in njegova sestra sta morala pobegniti v podstrežje. Kapelan, star 56 let, mož bolehen, je moral ostaviti Drago, kjer je ostalo prebivalstvo brez duhovnika.

Okrožnica fašistov.

Faisti so meseca junija izdali na župne urade v Istri sledečo okrožnico: »Zveza ital. fašistov, sekcija Pazin«. Štev. 86/21 zap. Pazin 21. 6. 1921. — Župnemu uradu..... Zveza fašistov smatra za svojo dolžnost sporočiti nastavljenemu uradu sledečo okrožnico ad št. 86/21, da se po njej ravna ter jo vpoštevata, kar mu bo koristilo.

Člen I. Poluradni (uffiziosa) jezik v kraljevini Italiji je izključno le italijansčina. — Člen II. V župnih uradih ne sme rabiti samo prvotni italijanski pečat; pečati z drugim besedilom,

ki se nahajajo po raznih župnih uradih, se morajo izročiti takoj piscu (te okrožnice) ali odnosnemu magistratu. — Člen III. Javne listine (poročni listi, krstni listi, družinski listi itd.) se morajo pisati absolutno le v italijanskem ali latinskem jeziku, dočim se morajo na odnosnih starih obrazcih zbrisati besedila v drugih jezikih ali pa si morajo uradi čim prej preskrbeti italijanske ali latinske obrazce. — Člen IV. Pričujoča okrožnica stopi v veljavo 21. t. m. — Člen V. Ako bi se gornji členi ne upoštevali, bi to dalo fašistom povod, izvršiti ukrepe, ki bi se izkazali od slučaja do slučaja za potrebne. Na znanje in ravnanje».

Ravnatelj zveze fašistov

Sledi podpis.

Goriška nadškofija.

Tolmin.

Mons. župnika in dekana Ivana Rojic so fašisti večkrat napadli in ga ovirali v njegovi osebni svobodi. — Kapelana Kodermaca so fašisti napadli na javni cesti, ga ranili z nožem in vdrihali po njem s puškinim kopitom. Prišel je domov ves krvav. Imel je več težkih poškodb na glavi in telesu.

Avče, Kanal.

Karabinerji so aretirali vikarja Trdana, ker je zagovarjal neke fante, ki so napravili neko nerodnost, radi česar se bodo morali zagovarjati pred sodiščem.

Ljubljanska škofija.

Št. Vid, nad Vipavo.

Dne 1. maja 1921. se je iz Razdrtega napotilo na Nanos skupina kakih 100 italijansko govorečih oseb, med njimi več fašistov. Razbili in opustošili so staro cerkev sv. Hieronima, ležečo 1000 m nad morjem. Izpodkopali so tudi oltar. Preden so odšli, so opravili v cerkvi svojo telesno potrebo. Ljudstvo je radi tega vandalizma in barbarstva silno ogorčeno.

Krška škofija (Vegliensis.)

Veliki Lošinj.

Leta 1894. so došli na Veliki Lošinj redovniki III. reda P. P. Franciscani Min. Conv. Dne 14. 4. 1921. je skupina fašistov pregnala O. Metoda Antončiča, v 24. urah je moral zapustiti samostan in Veliki Lošinj. Nič ni pomagalo, da je meščan — pripadnik te občine in mestni kapelan.

Že prve dni okupacije 1918 je bil interniran o. Bernardin Bariševič. Dne 28. 8. 1920 je s policijsko naredbo izgnan o. Daniel Zec, istega dne tudi o. Šimunovič. Verniki jugoslovanske narodnosti so ostali brez dušnega pastirstva.

Vse cerkve na otoku Lošinj glagolskega obreda, so polatinili. Župnika Šabalja v Sušaku in župupr. Krivičiča v Lošnju so fašisti že lani odpremili na Reko. Na otoku Lošnju ni ostal noben jugoslovanski duhovnik.

Pregnani so bili župniki iz Filipava, Medulina, sv. Nedelje, Kanfanara. — Iz te škofije niso došla še nikaka direktna poročila o nasilstvih fašistov; duhovniki ne marajo pošiljati takih poročil po pošti, ker niso pisma varna pred odpretnjem in se radi tega boje osvete od strani fašistov.

Karojba Motavun (Montona).

»Vita Nuova«, glasilo ital. duhovnikov, Trst 3. IX. 1921. št. 73 piše v uvodniku:..... Ora e stato pubblicato, nel periodo che segui imeditamente le elezioni, nell'»Era Nuova« un comunicato dell'autorità comunale di Caroiba (Isria), che diceva press'a poco così: »La popolazione di Caroiba è tranquillissima e si disinteressa della politica. Il curatore d'anima è di nazionalità cecoslovacca, ma si occupa soltanto del suo ministero e non s'ingerisce in questioni politiche. Tuttavia, in base a chi sa quali dicerie, fu ritenuto un agitatore jugoslavo. Ed ecco che una squadra d'azione capita nel paese e chiede di lui. Non c'è. Allora i componenti la spedizione fanno esplodere una bomba, sparano numerosi colpi di rivoltella, sfondano la porta della canonica, vi penetrano e la devastano. Poi se ne vanno. Non hanno ucciso nessuno. — Ma due donne impazzirono poi per lo spavento provato, ed una di esse il giorno dopo in un accesso di pazzia, si suicidò!« — Chi vuol leggere il racconto ufficiale di questo fatto, non ha che a sfogliare la raccolta dell'»Era Nuova« del periodo seguente alle elezioni.

Višnjani Motavun (Montona) 1900 duš.

Višnjanski župan je poslal uradno spisano naznanilo t. j. z navedbo tekoče številke pravičnega zapisnika, pečatom itd. župniku (v Višnjaju): ker smo Vas že sili Vaše nagajivosti, Vam sporočam, da se ne bom obrnil na pristojno oblastvo, da Vas premesti, ampak bom dal nalog »alla squadra d'azione«. Tako se je glasil dekret. Čez par dni so prišli kamionisti v vas in razdejali popolnoma župnišče, ki je zgorelo. Župnik si je rešil življenje in bežal v Poreč, na stanovanje hšt. 257, odkoder je zaprosil usmiljena srca za miloščino, ker je brez obleke, brez obuvala in brez krajcarja. Ti slučaji so v Istri dosegli število stotin. — Posl. Šček v uvodniku: »Primorski Slovani in fašisti«. »Edinost« 18. 8. 1921. št. 195.

Piran.

V Piranu je bil od leta 1301 samostan P. P. Franciscanorum Min. Conventual., spadajoč pod dalmatinsko provincijo.

sv. Hieronima. V njem so bili vedno hrvatski patri: Glasom šematizma trž. koper. škofije iz leta 1818 je bil gvardijan P. Ignacij Marija Aljinovič, potem patri Ludvik Ferri, Bernard Kušič (poenitent, apost.) in Peter Biskupovič. Te so Italijani pregnali in redovniki iz Italije so se polastili samostana in posestva. P. Aljinovič je sedaj v Zagrebu v župniji sv. Marka.

Pazin.

Tu je samostan F. F. Min. S. Francisci. Leta 1918 je bil gvardijan P. kapistran Ferlin, p. Marijan Širca, p. Hrisogon Tišler, p. Henrik Damiš, p. Leonard Kalac. Samostan je bil pod kranjsko provincijo sv. Križa. Italijani so razgnali vse slov. patre, nadomestili jih z italijanskimi. Ostal je samo P. L. Kalac.

Sv. Ivan pri Trstu.

Dne 26. 6. 1921. so praznovali v tej župniji, ki je gotovo $\frac{3}{4}$ in še več slovenska, patrocinium sv. Ivana Krstnika, ob tej priliki je bila teoforična procesija mesto na praznik sv. Reš. Telesa. Po procesiji je prišlo nekaj fašistov v zakristijo, ki so vprašali, če se je med procesijo pelo tudi v slovenskem jeziku.

Tako do avgusta 1921. — Ob občinskih volitvah januarja 1922. se je divjaštvo ponovilo in zahtevalo novih žrtev.

Vestnik „Zbora“.

Odsek za nabožno življenje

Shod voditeljev Marijinih družb v Gorici.

Na dan katehetskega sestanka, pop. ob 2 uri so zborovali v nadškofijski palači voditelji Marijinih družb. Udeležba za razmere zadovoljliva.

Prvi je poročal o temi: »Ali res niso Marijine družbe za sedanje čase? Težave in presodki od strani voditeljev in ljudstva« — **sobr. Ivan Leban.** Referat je bil sprejet s splošnim odobravanjem; natisnjen bo v prihodnjem snopiču Zbornika.

V debato, ki je bila zelo živahna, je posegel prvi **sobr. Al. Filipič**; zagovarja izobraževalna društva, ker tudi s temi dosežemo lahko mnogo za katoliško stvar. V današnjih časih so v mnogih krajih razmere take, da ni mogoče začeti z Marijinimi družbami. **Cigoj** omenja, da je pa povsod mogoče ustanoviti Marijine vrtce, iz katerih bodo potem same ob sebi zrastle Mar. družbe. — **Sobr. Leopold Ark**o trdi, da kjer je veliko podružnih šol, tudi z vrtci težko gre. Lažje nego dekleta, ki jim ugajajo le plesi, je pridobiti matere za Mar. družbo. — **Sobr. Cigoj** pa povdarja, da so pred vojsko ravno dekliške Mar. družbe vodile najuspešnejši boj proti

plesom. Družba ima ravno namen, da odvrča dekleta od plesa. — Sobr. Š v a r a omenja, kako gledajo matere samo na to, da bi čimprej oddale hčere od hiše in zato im branijo v Mar. družbo. Iti moramo preko takih mater. Pridobivajmo pametnih! Išči v prvi vrsti dekleta za Mar. družbo, poročene pa skušajmo vzgojiti za tretji red. Le zavzemimo se z vso energijo za marijansko organizacijo med mladino! — Sobr. G o d n i č m l. povdarja kot poglavitni vzrok, da ne uspevajo Mar. družbe, p o m a n j k a n j e i s k r e n e g a m a r i j a n s k e g a d u h a m e d d u h o v n i k i s a m i m i. — Sobr. poslanec Š č e k poroča: Življeneje me je poučilo, da so potrebne Mar. družbe, ker le v njih vzgojimo heroizem požrtvovalnosti. Zgled nam je Trst, kjer je Marijina družba dosegla že silno veliko dobrega. Vidim v Mar. družbah ono sredstvo, ki nam vzgaja resno, odločno krščansko in zares požrtvovalno mladino. Ples je velika ovira, a pogrešeno je tudi, ako hoče imeti duhovnik vsa dekleta svoje duhovnije v družbi. Zato se rajši zadovoljimo z malim številom dobrih, ker drugače bi jim morali dovoliti ples. — Sobr. C i g o j: Ni da bi morali vse pridobiti, a če je le mogoče, prizadevajmo si, da pridobimo sčasoma večino. Da pridemo do tega, poprimimo se otrok!

Drugi govornik sobr. d r. A. P a v l i c a je govoril »o velikem blagoslovu Mar. družb in o skrbi za dobro vodstvo.« Razvijal je ob splošnem odobravanju naslednje misli: Da imamo malo članov, to nam ne sme nikakor vzeti poguma. Že pet dobrih družbenikov tvori močno stražo proti sovražniku. Družbeniki so v resnici naše prednje straže, ki jih moramo zato visoko ceniti naliki prednjim stražam v vojski. — Tudi nikar ne obupavati, ako nimamo mladeničev; veliko imamo že tudi, če imamo dekleta. Dekleta morejo v mnogih ozirih zelo blagodejno vplivati tudi na mladeniče. Pa bodimo oprezní! Dekliški oddelek je lažje utanoviti, a težko voditi. Zahteva se pri voditelju svetost življenja in resnost v vsem obnašanju. — Z Marijinimi družbami hočemo poživiti krščansko življenje med našim ljudstvom in zato so družbe fronta proti liberalizmu in brezverstvu. To fronto moramo ustvariti! Pri vodstvu naj ne deluje en sam; kjer sta dva, naj se oba zanimata za družbo! — Na zastave priporoča govornik podobo svetogorske M. B. — Gojimo v družbah skupno ljudsko petje — pa ne zaljubljenih pesmi — in pa predavanja! Zlasti priporoča čitanje življenja svetnikov. Prav bi bilo, ko bi mogla Goriška Matica začeti z izdajanjem primernih svetniških življenjepisov. — Glede razmerja do izobraževalnih društev povdarja: Kjer za enkrat ni še mogoče ustanoviti Mar. družbe, jo nadomešča lahko tudi kat. izobr. društvo, ako ga zna duhovnik spretno in modro voditi. Od vodstva je pač vse odvisno. Duhovnik naj gre po navodilu Leonovem ven med ljudstvo, pa povsod in vedno naj bo duhovnik! Zato naj tudi povsod kot tak

govori in nastopa. Nikoli se ne smemo sramovati svojega stanu!

Glede mladeniških družb je mnenja, da jih je sicer težje ustanoviti, a lažje voditi nego dekliške. Med fanti se lahko malo bolj prosto giblremo. Treba je paziti na moški značaj, ker fantje se ne dajo voditi po isti šabloni kakor dekleta. Priporoča za mladeniče in moške sploh spovedovanje posebej. Rajši pridejo, če jim nudiš ugodnejšo priliko, da se jim ni treba preprivati med ženskami. Želijo si nekaj samo svojega.

Ob sklepu prebere sobr. referenet še pismo sobr. D o m. J a n e ž a, kjer se ta zavzema za enotno organizacijo Mar. družb. Potreben nam je škofijski voditelj in dekanijški voditelj. V Gorici naj se voli osrednji odbor kot centralno vodstvo vseh družb. Glasilo družb naj ostane Bogoljub, »marijinih vrtcev« pa Angelček. V Ljubljani se tiskajo nova pravila.

Poročilo dr. Pavlice in pismo sobr. Janeža so vzeli vsi navzoči z velikim odobravanjem na znanje.

Debata: Sobr. C i g o j priporoča: Molimo veliko za Mar. družbe; po vseh dekanijah naj čimprej marijanske konference poživijo Mar. duha med duhovniki; ob novem letu pridno na delo za Bogoljuba; v hišo, v katero pride Bogoljub, pride s tem že najboljši agitator za našo stvar; govorimo pa tudi vsemu ljudstvu večkrat o pomenu in namenu Mar. družb! Sobr. F r. G u š t i n, voditelj tržaške Mar. družbe, stavi nekaj zelo aktualnih in praktičnih predlogov, ki jih priuščamo posebej. — D r. P a v l i c a priporoča, naj se duhovnik, ki mu ni mogoče ustanoviti Mar. družbe, zavzame z večjo vnemo za to ali ono bratovščino, ki je med ljudstvom že priljubljena ali bi mogoče vlekla. Četudi se nam ne posreži uniformirati vse dežele, da je pridobimo ljudstvo za Jezusa in Marijo ter sveto cerkev. Sobr. G o d n i č ml. priporoča kot najboljšo sredstvo za poživljanje marijanskega duha med duhovniki posebno kongregacijo za duhovnike. Škofijski voditelj Mar. družb naj bi bil obenem voditelj duhovske kongregacije. Predlog je bil sprejet z navdušenjem.

Pri volitvi je bil per acclamationem soglasno izvoljen za škofijskega voditelja sobr. dr. Andrej Pavlica, profesor bogoslovja v Gorici. V osrednji odbor pa še sledeči sobratje: I v a n R e š č i č, vodja gluhonevruke v Gorici; p. O t o K o c j a n O. C. v Gorici; J o s i p G o d n i č ml. župnik v Dornbergu, in dr. M i r k o B r u m a t kaplan v Solkanu.

Tudi se je sklenilo: Osrednji odbor naj poskrbi, da se bo čimprej vršil v Gorici slovesen shod sacerdotum adoratorium, istega dne popoldne pa ustanovni shod duhovske marijine družbe.

Na predlog zborovalcev sta sobrata Godnič in Cigoj takoj po shodu sporočijo Prevzvišenemu o vseh sklepih. Prevzvišeni

je vzel z zadovoljstvom poročilo na znanje, s posebnim veseljem pa idejo o kongregaciji za duhovnike.

Osrednji odbor je prevzel nalogo, da poskrbi za pravila in višjecerkveno odobrenje.

Tako je končal ta prevažni shod, ki naj bi pomenil začetek velike marijanske akcije v primorskih pokrajinah.

Tržaška Marijna družba.

Sobr. Fr. Guštin, voditelj tržaške Mar. družbe, je na sestanku praesesov razvijal naslednje misli: Liberalci in brezverci dobro vedo, da so Mar. družbe naše bojne vrste, zato jih sovražijo, v družbah vlada pač Kristus po Mariji.

Mladini moramo nuditi namesto plesa dostojne zabave. Veliko pripomorejo k temu predavanja, primerne predstave in veselice.

Voditelj naj skrbi za dekleta, ki so bile sprejete v družbo še posebno takrat, ko odhajajo v mesto v službo, ker drugače jim preti velika nevarnost, da zajdejo na stran pota.

Mnogo dobrih deklet in tudi družbenic se je že zgubilo, ker so prišle takoj po prihodu v mesto in celo brez lastne krivde v roke raznim propalicam in špekulantom s človeškim nesom.

Vsak voditelj naj zato primerno pouči svoje družbenice, da si vsaka pred odhodom v službo poskrbi izkaznico za vstop v družbo, ki je tam, kamor pride. Pri tej priliki naj še vsako posebej opozori na velike nevarnosti v mestu. In da ne pade dekleta v roke mestnih lumpov, naj jo pri odhodu npr. v Trst vsekakor naslovi na tržaško Mar. družbo, na Marijin Dom. Še boljše pa bo, da sporoči predstojništvu tržaške družbe dan prihoda in uro, s katerim vlakom pri-

de dekleta v Trst; kolodvorska straža, ki je bila ustanovljena l. 1910., jo počaka na postaji, da jo sprejme v varstvo in vpelje v življenje v mestu in v družbi. S tem bo dekleta večkrat dvakrat obvarovana: pred slabo službo in slabo družbo. Sploh pa je želeli, da naj se duhovnik pobriga za vsa dekleta, ki odhajajo služiti, četudi niso v družbi. Takim je vesten voditelj v prvih dneh morda še bolj potreben kot družbenicam. Vse naj se zato naslovijo na Marijin dom oziroma na lepi zavod sv. Marte.

Zelo žalostno je dejstvo, da članice tržaškega Rafaelovega odseka večkrat šele po dolgem času in morda le slučajno iztaknejo v velikomestnem metežu to ali ono dekleta, ki je že prepozno in je revica že zašla v razne nečedne mreže. Le bolj redke so, ki se ohranijo brez družbe.

Sobr. Guštin je prav lepo naprosen, naj bo nam v kateri prihodnjih številkih kaj več sporočil iz veleznanih zgodovine tržaške Mar. družbe, o Rafaelovem odseku, o kolodvorski straži, o Mar. domu, o zavodu sv. Marte in še o drugih napravah svoje družbe. — Prav bi bilo, ako bi najpotrebnejše reči objavil tudi v Bogoljubu za ljudstvo. Obojno poročilo bi pomenilo zelo dragocen donesek k zgradbi Mar. družb.

(Poročevalec.)

Odsek za šolstvo.

Katehetski sestanek v Gorici, dne 13. oktobra, je zopet jasno dokazal, da je zanimanje za katehitično vprašanje med kateheti prav živo. Ta pojav je zelo razveseljav, ker ravno naša doba potrebuje dobrih katehetov bolj kot katerakoli prej. Udeležba pri letošnjem sestanku pomeni lep napredek od lani. Zborovanje je počastil z obiskom g. generalni vikar msgr. Slavica iz Trsta in okrog 60 katehetov.

V uvodnem nagovoru je povdarjal sobr. Cigoj potrebo katehetskih sestankov. Dobri kateheti so redkejši od dobrih govornikov. Orator fit — koliko bolj je potrebno katehetu, da se čimdalje bolj spopolnuje in navdušuje za vzvišeno, a hkrati zelo težko nalogo. K temu pa naj pripomorejo ravno katehetski sestanki. Tudi v drugih državah kateheti prav pridno zbirajo in na svoje veselje opazujemo v zadnjem času tudi v Italiji prav čvrsto katehetsko gibanje.

Prvi referat: »Kako naj katehet uporablja sv. pismo« — je podal v mojstrski obliki in s toplim prednášanjem prof. dr. Ukmar. Referat prinese Zbornik.

Hvaležni smo odličnemu govorniku, da je tako krepko povdarjal potrebo znanstvenega dela, ki naj se mu posveti tudi katehet zlasti ob čitanju in uporabi celotnega sv. pisma stare in nove zaveze. Pričaral nam je tozadevno pred oči naravnost ideal, a srečni bomo, ako se mu bomo mogli vsaj od daleč približati. Topla in praktična beseda govornikova bo našla gotovo mnogo odmeva v katehetskih vrstah.

Pri debati je priporočal sobr. dekan dr. Kržišnik izrezovanje iz knjig in listov namesto ekscerpiranja

in to onim, ki jim drugače primanjkuje časa za prepisovanje.

V drugem referatu »Katehet v novi dobi« je razvijal krasne misli dr. Mirko Brumat. Njegova izvajanja so bila sprejeta z velikim odobravanjem. Tudi ta referat prinese Zbornik.

Pri debati se je pojavila enodušna nevolja nad naturalizmom, ki ga kažejo slike v »Novem rodu«. Sobr. kateheti vedo poročati od raznih strani o neprijetnih skušnjah med otroci. Otroška fantazija si rada še vse dopolni, česar ne nudi slik sama, ki je naravnost dražilo k nedostojnim opazkam in razgovorom med deco. Dogovorjena je bila tozadevna intervencija pri uredništvu »Novega roda«. Prihodnjič bomo o tem lahko obširneje poročali.

V zadevi otroških molitvenikov smo vzeli z veseljem na znanje, da se nam obeta kmalu nov natis Pečjakovega »šolskega molitvenika«. Knjižica »Pri Jezusu« je pomanjkljiva, zlasti ker ne vsebuje »Križevega pota«, po katerem otroci pogosto povprašujejo.

Sobr. Martelanc interpelira v zadevi udeležbe otrok pri nedeljski sv. maši, ki jo otroci večkrat zamenjajo. Kaj storiti? — Po možnosti in razmerah vse, da se jih le navadi na reden obisk sv. maše. Z grda pa se bo težko dobro opravilo zlasti pri brezbriznih stariših.

Sobr. dr. Kobal, član okr. šolskega sveta v Gorici, je poročal o vpisovanju reda iz veronauka na prvo mesto v spričevalih. Vendar doseženo. — Zbor katehetov prosi dr. Kobala, naj skuša pri okr. šolskem svetu izposlovati tudi obveznost nad-

zorovanja otrok od strani učiteljstva vsaj pri procesijah, ker drugače vlada pri sprevedilih največji nered med

otroci. Storil bo po možnosti.

Tako se je završil ta lepo uspeli sestanek.

Odsek se narodno in socialno politiko.

Beseda v premislek. Na raznih sestankih častitih sobratov so se napravile prav lepe in praktične resolucije. A opazamo, da ostanejo iste večkrat le na papirju. Treba bo, da se z vso vnetostjo zavzamemo za to, da se lepi načrti tudi udeležejo. V mislih imam zlasti tri, po moji sodbi zelo potrebne načrte:

1) Predvsem je potreba, da začnemo resno s **podrobno organizacijo** našega ljudstva. Storimo to v naših »**Kmečkih in delavskih Zvezah**«, kojih program vsebuje vse najnujnejše socialne reforme ljudstva in to na krščanski podlagi. Čas za ustanavljanje in razširjenje kmečkih in delavskih zvez je **nad vse ugođen**. Saj vidimo, kako poka v organizacijah komunistov in socialistov. V zadnjih občinskih volitvah se je pokazalo, da njih moč čimdalje pada. Mislino sobratje resno na podrobno organizacijo ljudstva, ker le v tej je moč. Pripravljajmo se pa tudi na udeleževanje želje našega prevzvišenega knez nadškofa, to je, na **katoške shode** bodisi skupne, bodisi lokalne.

2) Drugič, ne smemo pustiti z videka **treznostnega gibanja** med našim ljudstvom. Pijančevanje — bodimo odkritosrečni — se širi kakor strašna povodenj po naših krajih. Tu je treba resne opdomoči, če nočemo, da naš narod duševno, telesno in gmotno propade. V novih razmerah, mislim, bi treznostno gibanje najlože združili s kmečkimi in delavskimi

zvezami, ki vsebujejo tudi to točko v svojem programu. Tako se izognemo preobilici društev. Naj bi na nobenem tečaju ali shodu »**Kmečkih in delavskih Zvez**« ne manjkale resolucije o treznostnem gibanju!

3) Kot protiutež proti gospodarskim zadrugam komunistov in socialistov, skušajmo potom naših **posojilnic in zadrug** preskrbeti ljudstvu razne **življenske potrebščine**. Morda bi bilo najboljšje, ko bi za sedaj organizirali **odjemalce manjaktur** **potrebščin in obuval**. Vsaka posojilnica in zadruga bi lahko ugotovila, koliko potrebuje posamezna, učlanjena družina za vsako sezono (letno in zimsko) a) belega blaga za perilo; b) koliko blaga za moško in c) koliko blaga za žensko obleko. Do tične številke naj bi se poslale »**Goriški zvezi**« s prošnjo, naj priskrbi pri direktnih virih (tovarnah) tozadevne vzorce in cene. Na ta način bi »**Goriška zveza**« otvorila blagovni promet, ne da bi morala kopičiti ogromne svote v zalogah in bi preskrbela zadrugarjem blago, ki bi bilo gotovo zdato ceneje kot drugod. Tudi posameznim zadrugam bi ta akcija ne povzročila posebnih bremen. Vsak riziko je izključen; poleg tega gre za blago, ki se ne pokvari tako hitro kot kolonialno pri konsumih. Na ta način bi preskrbeli **veliki večini našega ljudstva potrebno obleko** po najnižjih cenah. Glede **obuvala** je pa stvar še lažja, ker imamo lastno »**Čevljarsko zadrugo**«.

Potom »Goriške zveze« bi lahko pri tej naročali po želji odjemalcev ali samo usnje, ali izgorovljene izdelke. — V svrhu udeležitve te akcije naj bi naš odsek za socialno delo sklical

morda tozadevno anketo, ki bi skupno z »Goriško zvezo« sestavila konkretne predloge.

Dr. Jošip Ličan.

Konference.

Konference »Sodalitatis« v vipavski dekaniji:

Na Gočah dne 31. 3. 1921:

1) Predsednik Koller je referiral, kako ravnati z ženini in nevestami, ki se oglašijo za poroko. Pri debati je konferenca sklenila: 1) da se ob sobotah ne poroča; 2) če pa je razlog važen, se naredi prošnja na g. dekana, ki na to dovoli poroko v soboto.

2) Sbr. dekan je poročal o dekan-skem shodu, obligacijah, opciji zvonovih, verouka ter o birni. Določili so se dnevi in župnije, kjer naj bo birma.

Na Planini dne 14. 7. 1921:

1) Nagovor sbr. Debevca: Nekaj splošnih opazk glede daritve sv. maše.

2) Referat sbr. Maierhoferja: Pomen liturgije za sedanjí čas. Pri debati je bil sprejet predlog, naj vsi referati, vsako konferenco določeni predmet pojasnjuje z raznih strani.

Na Colu dne 28. 9. 1921:

1) Nagovor sbr. Debevca: Pobožnost duhovnikov.

2) Referat sbr. Hočevarja: Na kaj mora misliti katehet ob začetku šolskega leta na enorazrednici.

3) in 4) Sbr. Maierhofer in Leban isti predmet za dvorazrednico.

4) Sbr. Grbec: Kako naj se katehet poslovi od učenca, ki zapušča šolo.

V Vrhopolju dne 27. 10. 1921:

1) Nagovor sbr. Debevca: Marija in duhovnik.

2) Referat sbr. dekana Lavriča: O voditelju Marijine družbe.

3) Referat sbr. Hočevarja: Marijini vrtci.

4) Referat sbr. pred. Kollerja: Kako uspešno voditi Mar. družbe?

Sklenilo se je prirediti v prihodnjem letu v Logu veliko slovesnost za Mar. družbe.

V Šturijah dne 23. 11. 1921:

1) Referat sbr. dekana Lavriča: Katoliški misljoni: zgodovinski pregled.

2) Referat sbr. Fona: Mi in misijonsko delo.

***

»Marijanska konferenca« za črniški dekanat v Oseku, dne 24. novembra.

Ta konferenca je imela slavnosten značaj. Začeli smo s sv. mašo, ki jo je daroval sbr. dekan Novak. Med sv. mašo je imel zelo lep nagovor naš sodale, budeč v nas marijanskega duha in požrtvovalno ljubezen do Marije; bodril nas je k razširjanju Marijinega kraljestva zlasti po Mar. družbah.

Pri konferenci v župnišču je imel sodalitetni duhovni voditelj sbr. p. Celestin Lojk, O. C. najprej redni duševni nagovor.

Nato je poročal sbr. Leop. Cigoj o »voditeljih Marijinih družb.« O načetih praktičnih vprašanjih smo podrobno razpravljali pri debati. —

Navzoč je bil kot zelo ljub gost član osrednjega odbora Mar. družb sobr. Josip Godnič ml.

Za dekanjskega voditelja Mar. družb je bil izvoljen sobr. Leop. Cigoj.

Konferenca »Zajednice S. J.« za svegersko pogorje v Čepovanu 12. IX. 1921.

Navzoča sta bila tudi sobr.: ravnatelj Reščič in kaplan Breitenberger.

Glavna točka tega sestanka je bila posvetitev naše zajednice Presv. Srcu. Ob 10. uri je daroval sbr. Ivan Franké sv. mašo na vzorno okrašenem oltaju Presv. Srca J. Med mašo je imel sbr. Filipič slavnostni govor. Vsebina njegovega zares iskrenega izvajanja je bila v kratkih potezih take:

Katoliški svet stoji v znamenju Presv. S. J. Naša naloga je, da med našim ljudstvom čimbolj udomačimo posvetitev družin. V prvi vrsti pa moramo skrbeti, da se sami sebe posvetimo Jezusu, da se naše **zajednice** posvetijo in postavijo v posebno okrilje svojega Učenika — Saj vendar so in morajo biti naše zajednice družine, kjer se duhovni sobratje v res bratski ljubezni drug drugega vspodbujajo in se podpirajo na trdopolni poti lastne spopolnitve in dušnega pastirstva. Ker pa teh naših družin ne držijo skupaj one močne naravne vezi, ki vežejo člane krvnih družin, zato je treba zlasti nam višjih vezi, da moremo trajno ostati eno. In tako močna nadnaravna vez je Presv. Srce Jezusovo, žarišče vseh src — žarišče predvsem vseh pravih duhovskih src. V nasprotju z redovniki, je nam svetnim duhovnikom posvetitev Srcu Jez. tudi iz dru-

gih razlogov potrebna. Svetni duhovnik je izposiavljen premnogim nevarnostim, ki jih bo mogel le tedaj premagati in ohraniti nujno potrebno mero idealnega vzleta, ako stopi v tesno razmerje do Jezusa in se skuša kolikor mogoče seznaniti z mislimi, nameni, veseljem in trpljenjem Njegovega Srca. Konečno je gotovo prav iskrena želja Jezusa samega, da se mu duhovniki na poseben način posvetijo. Kako je vendar tožil bl. Marg. Alacocque radi mrzlosti in mlačnosti svojih izvoljenih!

Posvetitev se je izvršila po sv. maši. Nato je imel sbr. predsednik dekan Rejec blagoslov z Najsvetejšim.

Pri konferenci podaja sbr. predsednik razna pojasnila o bratovščinah večnega češčenja in za verski pouk. V tej zadevi se pričakujejo še nadaljne informacije z ordinarijata. Gledé veronauka opozarja na pomankljivost »Kršanskega nauka za prvence«. Po kratki debati se sklene nujnost dobre priprave na katehezo, da se more omenjena učna knjiga uspešno rabiti. — Sbr. Breitenberger pravi gledé verskih vaj, da so v idrijskem dekanatu vsi natančno poučeni o tozadevnih odlokih. Tudi pri nas je treba delati na to, da bo v tej točki več jasnosti in enotnosti. — Nadalje se govori o prvem sv. obhajilu. Zborovalci sklenejo prositi Prezvizišenega, naj bi podaljšal rok za prvo sv. obhajilo do konca šol. leta.

Sbr. Butkovič se pritožuje, da na naših konferencah ne vršijo dobro svoje naloge poročevalci posameznih odsekov in želi v tem oziru več skrbnosti. Nato poroča kot referent kulturnega odseka o naših listih. Izrazi željo, naj bi čč. gg. namesto tolkevečkrat naravnost krivične - kritike

rajše več pisali v »Mladiko« in ji tako določili zaželjeno smer. Nadalje povdarja potrebo »Slovenskega pridigarja«, ki bi naj prinašal praktično snov za naše izredne razmere.

Ker nas sbr. Močnik zapušča, se mu sbr. predsednik zahvali za trud, ki ga je imel kot duhovni oče naše konference.

Tajnik.

S konference v Hrušici.

Za katehetsko službo v naši deželi duhovniki ponajveč ne prejemajo nobene remuneracije. Zakon n. pr. določa na Goriškem in v Istri vsaj neko potnino za oddaljene šole. Niti polovica gospodov te malenkosti ne dobi dejansko. Ali naj še to podarimo deželnim gospodarjem? Zahtevati pa moramo sploh neko pravično, enako in stalno uredbo remuneracij za pomožne katehete za celo Primorje.

Osnovna načela naj bi bila ta: 1) Nagradi naj se vsaka šolska katehizacija brez ozira na lego kraja ali šole, brez ozira na število razredov ali učnih ur. Nagrada pa naj se določi za tedensko uro. Na konferenci v Hrušici smo rekli, naj bi bilo vsaj 100 lir za tedensko uro na leto. To je pač minimalna zahteva. Tudi se ne sme delati razlika med višjimi in nižjimi razredi, ker je absurdna. 2) Za zunanje šole, naj se določi poleg tega potnina za vsak celi kilometer od rezidenčne cerkve do šole.

V predloženem smislu naj bi se konference izrekle in naj bi se poslale take vloge na vse oblasti, ki o tem odločajo. Zlasti naj bi se s podarkom zahtevalo izplačilo po dosedanjih naredbah že dolžnih remuneracij.

Razno.

»Preči slavi.«

Dopisnik v »Popolo di Trieste« št. 232 pod naslovom »preči slavi« začena s popisom tistih slovanskih duhovnikov istrskih, s katerimi so imeli opravka »fascisti« in ki so dali povod, da je italijanski škof Bartolomasi »dal sv. Očetu lažnivo in popačeno pisati o preganjanju in mučenju slovanske duhovščine v Istri«. To »slikanje« imej namen, da ovrže resnico papeževega pisanja.

Prva slika (figura) je posvečena osebi Mateja Škerbca, dekana v Krkovicah, ki je »con perfidia raffinata« mente slava »preganjal italijanskega učitelja-duhovnika Don Dalceggia v Št. Petru občine Pirano, in sicer le raditega, ker je bil Italijan po rodu in mišljenju. Prepovedal mu je zvo-

niti s cerkvenim zvonom za šolo; ni mu dopustil v cerkvi izvrševati nobenega verskega opravila razun sv. maše in še to zaukazal ob uri neprični za vernike.

Don Dalceggio se je sicer v začetku trdno držal, a nato je utrujen po nejednaki borbi poln grenkobe zapustil kraj, milovan od dobrih kmetov in šolske mladine.

Kaj je resnice na tem? Imenovani učitelj-duhovnik je samolastno zaukazal zvoniti s cerkvenim zvonom za šolo, kar se prej pod dyema posvetnima učiteljema ni nikdar godilo; hotel je maševati ob uri, ko se vrši sv. maša v župni cerkvi; izvrševati verske funkcije, ki so predpisane po cerkvenem pravu samo v župnih cerkvah, a prepovedane v podružni-

čaj; hujskal je ljudstvo v cerkvi na ustanovitev samostojne župnije, ločene od Krkavca. Radi tega je bil dekan Škerbec po cerkvenem pravu prisiljen prepovedati zvonjenje za šolo, ker je zvon cerkvena last in ni bila vprašana cerkvena uprava za dovoljenje; prepovedati mu sv. mašo ob 10. uri, ker so verniki po kanonu 467. §. 2 cerkvenega prava po možnosti dolžni zahajati k župni sv. maši; odredil je pa sv. mašo v podružnici za 8. uro, da bi se verniki mogli lažje udeležiti sv. maše. Sploh pa navedeni učitelj ni imel od svojega škofa nobenega dekreta za izvrševanje duhovniške službe v župniji. Tako bi bil ravnal ž njim tudi vsak italijanski župnik.

Ni resnično, da bi bil č. g. Dalceggio zapustil vas utrujen radi nejednakega in grenkega boja z dekanom. Vzrok je bil ta, da je grozil starišem, ki niso pošiljali otrok v italijansko šolo in so zahtevali slovensko, da pridejo fašisti in jim požgejo hiše. Ko so fašisti tudi v resnici požgali dotičnim seno in stočili vino po kletah in je Don Dalceggio videl strašne posledice svojega dela, je ostavil kraj mesec pred sklepom šole, odšel na Tirolsko, ter pustil le žalosten spomin za seboj. Sploh je omenjeni učitelj poznan, da je delal prepire tudi med Italijani povsod, kjer je služboval. To bi znali povedati italijanski duhovniki v Bujah in Piranu in celo italijanski šolski nadzornik v Kopru.

»Popolo di Trieste« piše dalje, da je dekan Škerbec tako začel sam gospodovati ne meneč se za Italijo; sejal po svojih zaupnikih sovraštvo v celi koprski in piranski okolici; delal propagando za Jugoslavijo, katero da je tudi v svojih govorih raz leče v cerkvi opetovano hvalil.

Kaj je na tem resnice? Ni resnično, da dekan gospoduje in se ne briga za Italijo. Ko je bil škof zaukazal zahvalno pesem za sklenjeni mir, je dekan v cerkvi omenil, da verniki po Rapalski pogodbi spadajo pod državo Italijo in da so dolžni spoštovati novo državno oblast in izvrševati njene odredbe. Ni sejal nikdar prepira ali sovraštva do Italijanov, temveč je vedno in povsod priporočal ljubiti svoj narod in spoštovati drugega, kar je krščanski in vsakega omikanca princip.

Kako je tedaj fašistom v Piranu prišlo na uho, da dekan seje sovraštvo in hvali Jugoslavijo v cerkvi? Vsem župnim uradom občine je prišel od pristojne posvetne oblasti poziv, da verne v cerkvi podučijo, naj nikar ljudstvo ne napravlja vandalizma in barbarskih činov, kakor se je vršilo na Pučah, ko so bile nekemu kmetu vse trte porezane. Ljudstvo je po svoje zadevo razmotrivalo, da je sicer prav opominjati in svariti pred barbarskimi čini, toda podučiti bi se morali tudi fašisti, da ne bi požigali in vina točili kmetom, ker je tudi to vandalizem. Prišel je tudi poziv, naj se ljudstvu v cerkvi naznani, da je meja iz Jugoslavije odprta za uvažanje goveje živine in sena.

Našel se je hudoben človek in je nalagal fašiste v Piranu, da je dekan pridigoval v cerkvi sovraštvo proti fašistom in hvalil Jugoslavijo ter omenil, da je meja odprta in v 14 dneh zasedejo Jugoslovani Istru.

Tako nahujskani fašisti so napadli dekana v župnišču, ga suvali, klokali, streljali v njega s samokresi, mu odnesli knjige, spise in uradne župne pečate, mu grozili, da ga takoj usmrte in žažgo župnišče, ako ne podpiše predložene mu izjave, da bode od-

slej vedno maševal latinsko in pridigoval v **najsvetejšem** (sacrosanta) **italijanskem** jeziku. Ko je dekan omenil, da mašuje vedno latinsko, a pridiguje slovensko, kakor govore vsi verni župnije, in drugače ne more, je eden zavpil »taci« (molči), drugi mu priložil gorko zaušnico in tretji nad njim ustrelil s samokresom.

To surovo barbarsko izvršeno dejanje je obžalovalo mnogo Italianov v mestih, ki so dekana poznali kot mirnega človeka, in celo nekateri vpisani v »Fascio«. — Dekan je bil namreč svoj čas radi mirnega značaja in požrtvovalnega dela za splošno korist voljen od Italianov samih v občinski odbor mestne italijanske občine Isola. — To deloma prizna sam člankar v »Popolo Triestino«, ko pravi: »Il fascio stesso, ricordandosi, che nella dichiarazione era fatta un'ingiunzione non troppo conciliante con lo spirito di tolleranza... rilascio al parroco Don Škerbec il permesso di tenere le prediche in sloveno dala nazionalità della maggioranza dei fedeli.« Tedaj fašisti sami so spoznali, da se tako ravnanje in naložena izjava ne strinja dobro z duhom strpnosti, in so župniku-dekanu

izdali pismeno dovoljenje, imeti pridige slovensko, ker je večina vernikov te narodnosti. — (So pa vsi slovenske narodnosti!) — Tozadevni od »Fascia« v Pirano izdani dekret se dobesedno glasi: »Il sottoscritto Prof. Dottor Creonte Salvetti... autorizzo ed impegno il Rev.do Don Matteo Škerbec, parroco-decano, canonico onorario a Carcase a riprendere le prediche religiose in lingua slovena, persuaso questa sia la sola che possa essere presentemente ben compresa nel suo senso religioso dai suoi parrocchiani.« Tedaj »fascio« po svojem zastopniku pocblašča in nalaga dekanu-župniku, **zopet začeti pridigovati v slovenskem jeziku**, prepričan, da je ta jezik edini, ki more biti sedaj dobro razumljiv v svojem verskem smislu njegovim župljanom! —

Ne samo izučeni pravnik, ampak vsak priprosti človek mora po tem soditi, da si na ta način »fascio« hoče prisvajati pravice cerkvene oblasti, pravice, ki so po kanoničnem pravu laikom prepovedane, in da sta bila škof in papež prisiljena, javno braniti cerkvene pravice in obsoditi barbarska dejanja, izvršena nad slovensko duhovščino v Istri.

..

Književnost.

Socialna misel.

V Ljubljani je izšel prvi snopič »**Socialne misli**«, mesečnika za vse panno socialnega in kulturnega življenja; uredila sta jo And. Gosar in F. Terseglav. Razloženi program, še bolj pa vsebina prvega snopiča sta porok, da smo s to revijo vendar že slednjič dobili, česar smo tako živo potrebovali: glasilo krščansko - socialnim idejam. Veliko politično delo državi in v občinah, ki ga vrši S.

L. S. nujno potrebuje luči in oplojevanja od mislecev, ki razmatrajo tako mnogovrstno zapletena vprašanja politike in narodnega gospodarstva. Prav tako mora prosvetno delo krščanske inteligence med narodom dobivati življenja in smeri od znanstvenih delavcev, ki kulturne probleme samostojno razmatrajo in drugod uspele rešitve domačim delavcem posredujejo. — Načelne besede prvega snopiča se poleg jasnosti zlasti do-

brodejno odlikujejo po odločnosti smeri in akcijskega programa. Oba urednika, kakor tudi g. Janko Kralj, so v tem oziru povedali tako krepke in razločne besede, da bodo izvestno dolgo časa odmevale v slovenski socialno-politični književnosti.

Nas na Primorskem je »Socialna misel« s svojo vsebino tembolj razveselila; ker so tukajšnji krogi mladih krščanskih socialistov popolnoma strinja z idejami, ki jih je proglasila S. m. Z velikim zadoščenjem sem ugotovil, da je večino idej, ki so tu programatično vpeljane, tudi »Zbornik« poudarjal v socialnih člankih svojih dveh letnikov. Le da šo v »Soc. misli« pōdane s suvereno jasnosti in sistematičnostjo odličnega znanstvenika. Naj torej »Socialno misel« kar najbolj nujno priporočim vsem duhovnikom in svetnim razumnikom: ona jim bo izvrsten vodnik po neskončnem polju kulturnega in socialnega dela, ki ne sme mimo nas, ne da bi se zanje zanimali ter

ga skušali umeti. Saj čim manj je na Primorskem domačega razumništva, tembolj mora razsvetljeno in smotrno zastaviti moči v prospeh ljudske blaginje.

Vsebina I. snopiča:

Dr. And. Gosar, Cilji in pōta krščanskega socializma.

Fr. Terseglav, Vera životvoren činitelj soc. življenja.

J. Kralj, Program in taktika ljudske stranke.

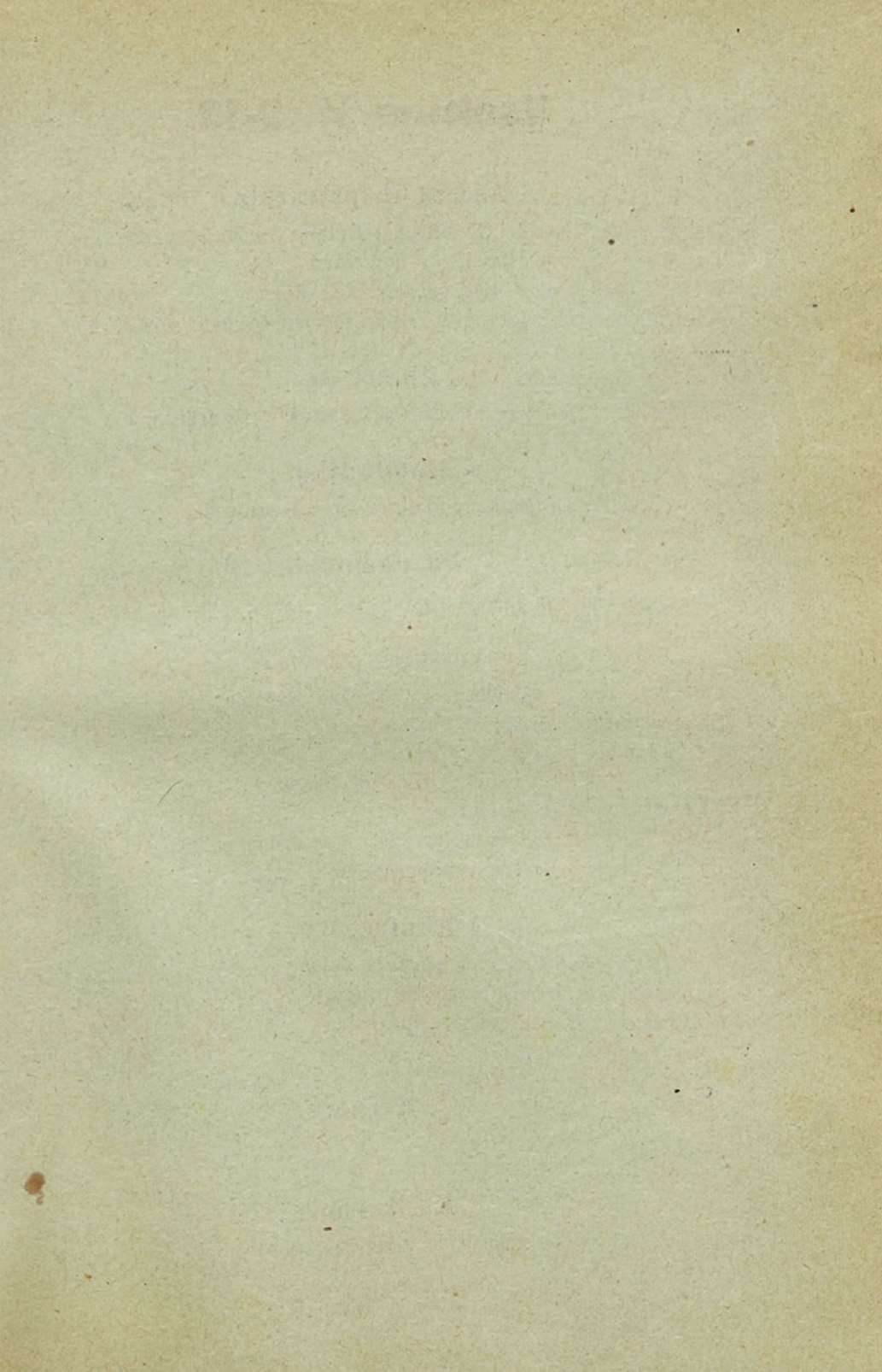
Dr. A. Tominec O. F. M., Sv. Frančišek in socialno vprašanje.

Dva članka zadevata jugoslovanske gospodarske razmere.

Bōgat je politični, socialni in verski pregled.

Naročnina za Italijo je 15 lir, ki se lahko pošljejo po »Katoliškem tiskovnem društvu« (trgovina) v Gorici, ul. Carducci 2, ali pa naravnost na pravo v Ljubljano: Prodajalna Kat. tisk. društva, Ničman.

I. Rejec.

Vsebina št. 9-12.

Asceza in pastoralna.

Dekan Andr. Lavrič : O voditelju Marijine družbe.	157
Dr. Mirko Brumat : Katehet v novi dobi	175
B. M. Nekaj misli o delu mladega duhovnika	181
Andr. Gabrovšek : Par misli o materialni strani bogoslužja	187

Znanstvo.

Ivan Rejec : „Socialna filozofija krščanstva“. (Nadaljevanje)	189

Homiletika.

Josip Godnič : Družinska posvetitev Srcu Jezusovemu	166

Po domovini.

Cerkev in fašisti v Julijski Krajini	200

Vestnik »Zbora«.

I. Odsek za nabožno življenje :

Shod voditeljev Marijinih družb v Gorici	208
Fr. Guštin : Tržaška Marijina družba	211

II. Odsek za šolstvo :

Katehetski sestanek v Gorici	213

III. Odsek za narodno in socialno politiko :

Dr. Jos. Ličan : Beseda v premislek	214

Konference.

Konferenca „Sodalitatis“ v vipavski dolini	215
Marijanska konferenca za črniški dekanat v Oseku	215
Konferenca „Zajednica“ v Čepovanu	216
S konference v Hrušici	217

Razno.

„Preti Slavi“	217

Knjževnost.

Socijalna misel. (Iv. Rejec)

